

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 25 (1858)

П'ятниця, 19 червня 2015 р.

Видавець з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

«ПРИСЛУХАЄМОСЬ ДО ЗВЕРНЕННЯ РЕДАКТОРА...»

15 червня у прес-центрі Кабінету Міністрів відбувся брифінг віце-прем'єр-міністра — міністра культури України В'ячеслава Кириленка.

Журналістам було повідомлено про те, що для міністерства нині є важливим питання остаточного ухвалення стратегії реформування культури. Документ, який вже пройшов громадське обговорення та серію експертних «круглих столів», направлений до Національної ради реформ.

«Я докладаю всіх зусиль, щоб проект Довгострокової стратегії реформування української культури, який буде ухвалено остаточно, враховував усі думки експертів та громадськості, активістів, культурних діячів, у такому випадку він буде насправді ефективним», — сказав п. Кириленко.

Окремими питаннями були виділені новий законопроект щодо державної підтримки української кінематографії та нова редакція закону про охорону культурної спадщини.

Також віце-прем'єр-міністр — міністр культури повідомив про важливі дії та плани щодо створення Українського інституту або Інституту Тараса Шевченка, який займатиметься організацією конкурсів на гранти для творчих проектів, які просувають українську культуру в світі, веденням навчальних та просвітницьких програм і курсів вивчення української мови, підтримкою наукових гуманітарних досліджень та заходів з проблематики культурного співробітництва.

Уряд затвердив План заходів щодо вітанування пам'яті князя Кийського Володимира Великого, серед яких організація зустрічей з відомими християнськими богословами, тематичних конференцій, книжкових виставок, наукових та просвітницьких заходів із вивчення державотворчої діяльності князя Кийського Володимира Великого та ін.

В'ячеслав Кириленко вислухав інформацію та запитання кореспондента «КС» про необхідність повноцінного функціонування газети «Кримська світлиця» та про переход дискусії між Національним газетно-журналістичним видавництвом у публічну сферу, у тому числі після публікації протилежних поглядів головного редактора газети Віктора Качули та заступника міністра культури Ростислава Карапедеєва на інформаційному ресурсі «Крим.Реалії».

Урядовець пообіцяв, що дасть доручення п. Карапедеєву про вирішення цієї проблеми спільно з редактором газети: «Прислухаємося до звернення редактора. Карапедеєв запросить на нараду, проговорите, як можна вирішити питання позитивно для всіх учасників цієї справи».

М. ВЛАДІМІРСЬКИЙ

2003 рік, «світличани» справили новосілля в артеківському готелі, навіть вивіску прилаштували. Тоді здавалось, що все лихе вже позаду, тож як не усміхатися майбутньому!

Ми перепрошуюмо наших читачів за те, що останні номери «Світлиці» переобтяженні нашими внутріпроблемними публікаціями, але, можливо, вони... дійсно, останні, а дискусія ця — не така вже й внутріпроблемна. І на сьогодні від київських видавців—співзасновників — жодних кроків назустріч, щоб покінчити з цією абсурдною ситуацією. З іншими міністерствами у Києві — контактуємо, з київськими колегами-журналістами, які відгукнулися на це лихо (уклін вам, побратими!) й інформаційні запити за нас пишуть, без проблем електронною поштою спілкуємося, а від своєї рідної (здавалося б...) структури у столиці — хоча б півслова! Що ж, публікуємо те, що наговорено заочно, нехай кожен спробує скласти з цієї інформаційної мозаїки картину того, що відбувається з газетою і довкола неї. (Читайте стор. 8 — 10)

I СЛОВО БУЛО — УКРАЇНА...

Тамара СОЛОВЕЙ, редактор відділу «КС»

Спочатку було Слово. І Слово було у Бога. І Слово було — Бог. У нашій газетій долі теж спочатку було Слово. Рідне, українське. І Слово

во було — Україна. І все інше вже з того походило і сприймалося як другорядне.

Нещодавно голова піклувальної ради Петро Вольчак

жаві, що кримчани тепер називають своєю.

На початку 90-х, коли народилася «Кримська світлиця», чоловіком я не була. Швидше, скотою, сором'язливо і закомплексовано, схожо на підлітка жінкою. Потім нас довго випробовували разом, мене і газету, на міцність, терпляче, витривалість і відданість. Я навчилася жити по півроку навіть без своєї жалюгідної зарплати, а газета — на жебрацькі подачки, які то вимолювало, то виривало майже з кров'ю її керівництво; я — не зважати на образи і несправедливість з боку оточення, те ж саме і газета; і ми обидві — намагалися говорити правду і не прогинатися під тих, хто міг би це наше життя зробити ліпшим, в чому сьогодні звинувачує нас один із співзасновників «Кримської світлиці».

І все цю мою сказане — не для самореклами (навіщо вона тепер пенсіонерко-інвалідіці в чужій країні), а тому, що образливо і боліче чути несправедливі звинувачення на адресу нашого газет-

ного колективу, який сягав колись 30-ти осіб, а сьогодні нас у Криму — лише троє.

Думаю, не я одна з роками все частіше замислюся про смерть. У будь-якому разі це катастрофа. Та є різниця: чи загинути стоячи, в колі товаришів-однодумців, чиесь у чотирьох стінах, усіма забутим і покинутим, безпомічним і зрадженим, проклинаючи себе і усіх, кому беззастережно віддав і сили, і розум, і здоров'я.

Щось подібне я відчула вже тепер, ознайомившися з оцінкою нашої праці співзасновниками. Але це не ми здавали Крим, навпаки, робили все, щоб подібного не сталося, незважаючи на ворожість чужих і байдужість своїх. Тож тепер мали б змогу працювати за пропускною системою, задовільняючи вимоги представника міністерства, який наголошує, що за кілька годин прогулу закон уже дозволяє звільнити людину з роботи. І це мають намір зробити з нами наші шефи найближчим часом.

(Продовження на 7-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ**ЗАСНОВНИКИ:**

Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Прогресів»
імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства
«Об'єднана редакція газети
«Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Прогресів" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор
КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неється авторами.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com
Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

ЯКА Ж У НАС ДЕРЖАВА ПРАВОВА!

Українські правоохоронці не могли затримати нардепа Сергія Клюєва, оскільки він втік до моменту згоди парламенту через територію «ДНР»/«ЛНР» в іншу державу. Про це заявив народний депутат від «Народного фронту» Антон Геращенко, передає «Гордон».

«До моменту дачі згоди на арешт Клюєва його не можна було затримати, тому він поїхав через територію «ДНР»/«ЛНР» на територію іншої держави», — підкреслив Геращенко.

За словами нардепа, щоб уникнути такої ситуації, парламент повинен був відразу дати згоду на затримання Клюєва і його арешт.

«Але є один нюанс: уявіть, що ви той самий депутат

Клюєв, і генпрокурор звертається до Верховної Ради з поданням вас затримати і заарештувати. Але при цьому засidання буде через три дні. Що ви зробите? Сидіте і пойдete», — підsumував нардеп.

Нагадаємо: ВР дозволила притягнути Клюєва до кримінальної відповідальності 3 червня. Наступного дня спікер підписав постанову про надання зго-

ди на притягнення Клюєва до кримінальної відповідальності.

8 червня Генеральний прокурор України Віктор Шокін заявив, що позафракційний народний депутат Сергій Клюєв оголошений у міжнародний розшук.

16 червня Шокін направив подання до Ради на арешт Клюєва. У середу, 17 червня, спікер Верховної Ради передав подання ГПУ на арешт Клюєва в регламентний комітет.

Що ж стосується самого Клюєва, то даних про його точне місцезнаходження немає з 4 червня.

НАЛИВАЙЧЕНКО ВІДДАВ НАРОДНИМ ДЕПУТАТАМ «КОРУПЦІЙНІ» МАТЕРІАЛИ

Екс-голова Служби безпеки України Валентин Наливайченко під час засідання фракції «Самопоміч» передав народним депутатам матеріали по деяких справах, напрацьованих в СБУ за його керівництва, попросив контролювати їхню подальшу долю.

Про це на брифінгу сказав лідер фракції «Самопоміч» Олег Березюк, повідомляє кореспондент «Укрінформу».

«Pan Наливайченко єдине, що просив нас на фракції, — щоб ми контролювали ці антикорупційні справи, які порушила СБУ протягом цього року, для того, щоб вони

мали результат, завершеність. Він нам передав матеріали, ми їх зараз вивчаємо», — сказав О. Березюк.

При цьому він наголосив, що наразі Наливайченко хоч і не є посадовою особою, але також допомагатиме народним депутатам — контролюватиме хід розслідувань у таких справах.

Як повідомляє «Укрінформ», народні депутати у четвер підтримали постанову про звільнення з посади голови Служби безпеки України Валентина Наливайченка. За відповідне рішення проголосували 248 народних обранців.

РОСІЯНИ НЕ ГОТОВІ ПЛАТИТИ ЗА РОЗВИТОК КРИМУ

Тільки 16% росіян згодні на скорочення витрат у сферах медицини та освіти на користь розвитку Криму. Про це свідчать дані соцопитування «Левада-Центр», передає «РБК». «Є велика кількість людей,

які готові прийняти відповідальність за це державне рішення, це поширяється на всі верстви суспільства», — коментує результати опитування заст. директора «Левада-Центр» Олексій Гражданкін.

У твітер-акаунті метеорологічного порталу meteoinfo.by опублікували скріншот листування адміністрації порталу з якимось Євгеном Свєнєвим, який дорікав сайту pogoda.by у тому, що міста Криму розташовані в розділі «Україна».

«Так, список міст, призначений для пошуку відомостей про погоду у зв'язку з переходом Криму до складу Росії, має деякі невідповідності дійсності. Зокрема, деякі кримські міста (Алушта, Гурзуф, Євпаторія, Керч, Саки, Севастополь, Судак, Сімферополь, Керч) відсутні у списку», — сказав кримський «депутат».

Як повідомлялося раніше, фасад будівлі сімферопольського кінотеатру ім. Шевченка руйнується. Востаннє

булиця. Чи не могли б ми на 100-річчя звернутись до міської влади, щоб повернути цю історичну називу? Шевченко — не кінематограф. Я не хочу зараз займатися політичними дебатами, але це людина, яка була дуже ворожою для Російської імперії і яка стояла на боці національного руху в Україні. Характеристика дуже непроста», — заявив кримський «депутат».

Як повідомлялося раніше, фасад будівлі сімферопольського кінотеатру ім. Шевченка руйнується. Востаннє

реставрація будівлі відбувалася 2011 року.

1904 року в Сімферополі було відкрито ілюзіон, який згодом перетворився на сінематограф «Баян» та кінотеатр. 1915 року тут звели арку. Після приходу радянської влади «Баян» спочатку називали «Зіркою революції», потім «Більшовиком», а 1954 року переїменували на кінотеатр імені Шевченка.

Будівля є пам'яткою архітектури й містобудування. Російська влада долучила будівлю до переліку пам'яток культурної спадщини Росії.

<http://krymedia.ru>

ФОТОЗУСТРИЧ**СЛОВО КРИМЧАНИНА-СТЕПОВИКА**

Цього бійця я зустрів у Києві. Їхня невеличка компанія складалася з трьох чоловік: мешканець окупованої частини Донбасу, інтелігентний, спокійний галичанин і ось цей кримчанин, гордий син Присівського степу. Всі вони — доброзвісні і націлені воювати до перемоги. Трішки перепочивши у столиці, хлопці збиралися вже наступного дня від'їздити на передову. Було у мене із собою кілька примірників «Донеччини» та один номер «Кримської світлиці» із нашим незабутним Данилом Кононенко на титульний сторінці. Роздав усе нашим захисникам. Кримчанин погодився сфотографуватися для газети, тільки просив не називати ні прізвища, ні населеного пункту, з якого походить. Тому скажу одне — степовик. Але й за свій випалений степ цей мужній українець готовий воювати до останнього подиху. Я розповів бійцю, що великий поет Криму Данило Кононенко помер під час чергового наступу сепара-

тистів зі словами: «Бідна моя Україно...». Зворушений кримчанин, який, до речі, розмовляв пристойною українською мовою, сказав: «За всіх помстимося. І за наших кримських поетів, і за десятки, сотні тисяч біженців з Донбасу. Перемога буде за нами!».

Тож побажаємо кримчану повернутися переможцем!

Сергій ЛАЩЕНКО

Сергій ЛАЩЕНКО

МУСТАФА ДЖЕМІЛЁВ ПРИВІТАВ МУСУЛЬМАН З РАМАЗАНОМ, ПОБАЖАВШИ СВОЄМУ НАРОДУ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ В КРИМУ

Офіс Уповноваженого Президента України у справах кримськотатарського народу Мустафи Джемілєва 18 червня привітав усіх мусульман з початком священного місяця Рамазан.

У повідомленні відомства зачінається, що «це місяць духовного вдосконалення, місяць змін та багатьох звершень». «Бажаємо успіхів у цьому місяці у всіх ваших добрих намірах. І висловлюємо тверду надію, що ще багато свят ми з народом будемо святкувати всі разом на своїй рідній землі в Криму, insaallah», — йдеється у привітанні.

Духовне управління мусульман України «Умма» раніше повідомляло про щоденні нічні молитви, які будуть проходити упорядковано усього посту.

У Криму 18 червня з нагоди початку посту в центральній сімферопольській мечеті Кебір-Джамі відбувся перший колективний іфтар (розговіння, прийом їжі після вечірньої молитви), організований Духовним управлінням мусульман Криму.

Упродовж священного місяця Рамазан мусульмани зобов'язані отримуватися суверого посту, який передбачає відмову від води та їжі у світливий час доби. Від посту звільняються вагітні та жінки, які годують, діти молодше семи років, а також хворі й старі люди, мандрівники.

Після анексії Криму Росією в березні 2014 року кримські татари стали виїжджати з півострова на материкову Україну, національним лідером російська влада заборонила в'їзд до Криму.

ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ В КРИМУ — У МЕРЕКІ SKYPE

Станом на 17 червня 2015 року за допомогою до Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим звернулися 887 громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим або вимушено переселилися на материкову частину України. За зверненнями громадян розглянуто 962 питання.

На особистому постійним Представником Президента України в Автономній Республіці Крим розглянуто 504 питання, 162 звернення громадян надійшло до Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим письмово. Під час «прямої» телефонної лінії та мережі Skype допомогу надано мешканцям Криму з 293 питань.

Найбільш актуальними є питання міграційної політики. Передусім, спостерігається зростання кількості звернень мешканців Криму щодо оформлення паспорта громадянина України дітям, яким виповнилося 16 років.

Не втрачають актуальності звернення громадян з питань реєстрації новонароджених та оформлення свідоцтва про народження дитини державного зразка.

Відзначається помітна стурбованість батьків про майбутнє своїх дітей. Збільшилася кількість звернень з питань освіти: навчання за електронною формою, проходження ЗНО та отримання документів державного зразка, що підтверджують рівень освіти.

З метою додаткового забезпечення комунікації з громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території, та вимушеними переселенцями представництвом запроваджено лінію зв'язку в мережі Skype, яка доступна за адресою: ppr_ark, протягом робочого тижня з 14.00 до 17.00.

Звернення, які потребують додаткового вивчення та вирішення, перебувають на особистому контролі Посітного Представника Президента України в Ав

РОСІЯ НАМАГАЄТЬСЯ ДЕСТАБІЛІЗУВАТИ СИТУАЦІЮ ТА ПЕРЕШКОДИТИ ПРАВУ УКРАЇНЦІВ ЖИТИ В ЄС

Президент Петро Порошенко наголосив, що Україна зараз бореться за європейські цінності та територіальну цілісність, а Росія намагається дестабілізувати ситуацію, перешкодити праву українців обирати свій шлях – жити в Європейському Союзі та не бути більше частиною Радянського Союзу.

«Росія розуміє, що вона не може перемогти в цій війні, бо Україна має дуже потужний дух, об'єднану, як ніколи до цього часу, Українську націю і глобальну солідарність усього світу з Україною», – наголосив президент в інтерв'ю Bloomberg.

Відповідаючи на запитання, якою є реальна мета Росії, Глава Української держави зауважив: «Дестабілізувати си-

туацію в Україні. Це – не війна всередині України. Це – агресія Росії проти України лише з однією метою – дестабілізувати ситуацію і перешкодити праву українців жити в Європейському Союзі, реалізувати в країні європейські цінності і не бути більше частиною Радянської імперії».

Президент підкреслив, що Україна платить за це право величезну ціну, оскільки

СБУ ЗАБЛОКУВАЛА «НЕДОРЕСПУБЛІКУ» В ОДЕСІ

На Одещині Служба безпеки України заблокувала спробу злочинного поширення фейкового руху так званої «Народної Ради Бессарабії», інспіровану представниками спецслужб Росії. Про це повідомляє прес-центр СБУ.

«Стівробітники СБУ виявили та заблокували законспіровані контакти координатора так званої «НРБ», громадянини Російської Федерації, екс-керівника підрозділу міністерства держбезпеки невизнаної Придністровської Молдовської республіки. Він обґрутовано підоозрюється у причетності до спецслужб РФ та перебуває у Москві. Проведено п'ять санкціонованих обшуків, затримання та допити сепаратистів, які відповідали за комунікацію в антиукраїнському русі», – йдеться у повідомленні.

Зокрема, один із затриманих, громадянин України 1953 року народження, мав виступити публічним лідером так званої «Народної Ради Бессарабії» і потім безслідно зникну-

вільше 1700 українських воїнів загинули, віддавши своє життя за захист суверенітету, територіальної цілісності та незалежності України. Близько 7 тис. загиблих серед мирного населення.

Глава держави підкреслив, що Україна відповідально ставиться до взятих на себе зобов'язань і дотримується Мінських домовленостей. Інша сторона їх не виконує, що фіксує місія ОБСЄ.

Коментуючи питання санкцій стосовно Росії, Глава держави висловив думку, що найефективнішими санкціями є секторальні, включаючи фінансові – платіжні системи, SWIFT та інші. «Мета цих санкцій – не завдати руйнівної шкоди Росії, а лише створити мотивацію, щоб зупинити агресію, припинити вогонь, простилившись виконання домовленостей в економічно-соціальній, гуманітарній, безпековій та інші сферах», – наголосив президент.

Петро Порошенко висловив згоду з позицією Президента США Барака Обами про те, що своїми діями Росія намагається відродити Радянський Союз.

ти. Це стало б інформаційним приводом для звинувачення українських спецслужб.

В оселіах зловмисників у спеціально обладнаних схованках вилучено комп'ютерну техніку та інші інформації з текстами «конституції Бессарабської народної Республіки», «манифеста Народної Ради Бессарабії», понад 500 примірників сепаратистської газети «Новороссія», інші інформаційні матеріали, платіжні документи та банківські картки, які ймовірно використовувалися для фінансування антиукраїнської діяльності.

Крім того, СБУ задокументувала організаційну участі у замовних антиукраїнських акціях лідера ГО «Слов'янська єдність», який діє під псевдонімом «Одінов» та переховується в АР Крим.

Усім затриманим Службою безпеки оголосили офіційні застереження про неприпустимість та відповідальність за противправну поведінку, передбачені ст. 110 Кримінального кодексу України.

МЕДВЕДЕВ І ВАРЕННЯ ІЗ ТРОЯНД

Медведев, який об'єднується варенням із троянд в одній із ялтинських кондитерських, – це, звісно, епічна картина. Голова уряду країни, дія якої занапасли сільське господарство і туристичний бізнес Криму, залишили без прибутків сотні тисяч людей і спричинили планомірне зникнення самої структури доходів населення окупованого півострова, хоче щоб у Криму його ще й годували! Поки є чим, звісна річ.

Ці інспектійні поїздки могли б, звісно, виглядати гумористично, якби зanimи не приховувалось головне – самовлевнена хода самовдоволеного окупанта, який вкрап у людей майбутнє і вимагає загальнюючої радості. Медведев, звісно, виглядає – і, можливо, хоче виглядати – карикатурно.

Але я не став би забувати, що перед нами не персонаж із коміка, а жорстокий і розважливий політик, який розпочав сповзання Росії до того самого курсу, який отримав остаточне оформлення після повернення в Кремль Путіна і нападу на Україну. Адже саме Медведев напав на Грузію. Саме він був верховним головнокомандувачем армії, яка вбивала мирних жителів у дні Олімпійських ігор. І саме йому вдалось домогтися фактичної безкарності Росії після цього зухвалого злочину.

Віталій ПОРТНИКОВ,
кіївський журналіст,
оглядач «Крим.Реалії»

МЗС України висловило протест у зв'язку із перебуванням цього тижня на тимчасово окупованій Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим голови російського уряду Д. Медведєва.

МЗС України вже неодноразово наголошувало на неприпустимості неугоджених з українською стороною перебувань російських високих посадових осіб на суворенній території України у її міжнародно визнаних кордонах, які включають Автономну Республіку Крим.

Вимоги щодо узгодження візитів ґрунтуються на загально-визнаній міжнародній практиці, в основі якої – безумовна повага до суворенітету інших держав.

Перебування Д. Медведєва на території Автономної Республіки Крим є відвертим нехтуванням з боку російської влади державним суворенітетом України, свідченням порушення з боку Російської Федерації Статуту ООН, принципів і норм міжнародного права, свідомого ігнорування цією країною своїх міжнародних зобов'язань.

ПУТИНА ТА ЙОГО «ПРИЯТЕЛІВ»

Про це говорить голландський правозахисник та генеральний секретар міжнародної організації «Глобальна ініціатива у психіатрії» Роберт ван Ворен у матеріалі для журналу «Нове відомство».

Ворен посилається на звіт «Російський виклик» лондонського аналітичного центру Chatham House. Він каже, що аналітики вказують: конфлікт в Україні є переломним моментом для майбутнього всієї Європи.

Автори застерігають: НАТО та ЄС можуть розпастися перед обличчям російської агресії, яка посилюється і яку

Президент наголосив на необхідності запровадження нових механізмів гарантування міжнародної безпеки. На думку Глави держави, рішення про розміщення важкого озброєння в пострадянських країнах та постсоціалістичних країнах – теперішніх членах НАТО – «це механізм гарантування безпеки». При цьому президент зауважив, що потрібно продовжувати дипломатичний пошук мирного врегулювання, реформувати Раду безпеки ООН та систему загальноєвропейської безпеки і використовувати усі можливості, щоб не допустити агресію на європейському континенті. «Після російської анексії Криму та російської агресії на Донбасі глобальна система безпеки, заснована на рішеннях Ради безпеки ООН, більше не існує. Система повоєнної глобальної безпеки була фактично зруйнована, оскільки постійний член Ради безпеки ООН є агресором», – наголосив президент.

«Всі мають розуміти, що Україна бореться не лише за свою незалежність та територіальну цілісність, а й за свою будути демократію проти агресора, який брутально порушив міжнародні закони», – заявив Петро Порошенко.

Прес-служба
Президента України

ПОСТРАЖДАЛІ ВІД ОКУПАЦІЇ УКРАЇНЦІ ТЕПЕР МОЖУТЬ ПОДАТИ В СУД НА РОСІЮ

Громадяни України мають право подати на Росію до суду, якщо були порушені їхні права на територіях, контролюваних терористами, оскільки Росія несе за це відповідальність. Про це заявив міністр юстиції України Павло Петренко в ефірі «5 каналу».

«Це означає, що наші громадяни тепер можуть вимагати від Росії компенсації збитків, викликаних втратою майна, тортурами та іншими порушеннями прав людини», – заявив П. Петренко. Це стало можливим завдяки тому, що, крім заяви, подані у Гаазький трибунал Україною, існує також підтримка Європарламенту в цьому питанні. Після звернення України до Європарламенту він, в свою чергу, направив звернення в Міжнародний кримінальний суд з розслідуванням злочинів, викликаних російською владою на території України.

РОСІЯ НІКОЛИ НЕ НАМАГАЛАСЯ ВЕСТИ ПЕРЕГОВОРИ З УКРАЇНОЮ ПРО КРИМ

Помічник Держсекретаря США Джона Керрі Вікторія Нуланд стверджує, що Росія ніколи не використовувала можливості провести з Україною переговори щодо Криму, анексованого на весні 2014 року. Про це Нуланд заявила в інтерв'ю виданню Gazeta.ru.

«США, як і інші країни, вважають окупацию Криму незаконною. Ми також вважаємо це порушенням суворенітету і територіальної цілісності України. Справа Російської Федерації вирішується. Якщо вона хоче знову діяти згідно з міжнародним правом, вона повинна сама розбрітися з усіма силами, які вона привела до Криму. Вона ніколи не використовувала можливості провести з Україною переговори про Крим», – сказала помічник Держсекретаря США. Вона вкотре зазначила, що санкції США у зв'язку з анексією Криму триватимуть.

ДЛЯ КРИМЧАН НАПИСАЛИ «ПОСІБНИК ІЗ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНІЙ»

Група міжнародних юристів закінчила роботу над другою доповіддю «Права людини на окупованій території Криму». Офіційний реліз доповіді проходить в Україні з 15 до 19 червня – у Львові й Києві та в Західній Європі з 21 до 25 червня – у Страсбурзі, Брюсселі й Антверпені.

Важливою частиною доповіді є «Посібник із захисту прав людини», який прагне забезпечити кримчан усіх етнічних і релігійних груп інформацією про те, як отримати доступ до правосуддя. Автори документа зазначають, що мешканці Криму «не знають про свої конкретні права й не мають можливості вимагати їхнього дотримання».

«Посібник із захисту прав людини» опублікований українською, російською, кримськотатарською мовами і доступний для завантажування на території Криму.

Як повідомляють автори документа, доповідь «Права людини на окупованій території Криму» містить аналіз прав людини в Криму (в тому числі йдеється про дотримання економічних, соціальних та культурних прав) й дає рекомендації щодо покращення поточньої ситуації для українського та російського урядів, а також міжнародної спільноти та громадянського суспільства. Посібник можна завантажити за посиланням: <http://razomforukraine.org/crimeareport>.

У КРИМУ ОДЕСИТУ ДАЛИ 10 ДІБ ЗА ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ

10 діб отримав за висловлювання «Крим – це окупована територія» одесит Микола Романенко, повідомили «Крим.Реалії».

В Ялті, де живуть його дружина з дочкою, чоловік потрапив у дрібне ДТП. При оформленні Микола, як колишній журналіст «Дорожнього контролю», став вказувати співробітникам ДБР на порушення при складанні протоколу. Також він зазначив, що юридично Крим, згідно з українським законодавством, вважається окупованою територією.

За його словами, поліцейські викликали співробітника ФСБ і заявили, що пан Романенко займається антиросійською пропагандою. Чоловіка відвезли до сімферопольського СІЗО, де суд засудив його до 10 діб арешту.

«КРУГЛІЙ СТІЛ» СТОСОВНО ПОРУШЕНЬ ПРАВ УКРАЇНЦІВ У КРИМУ

22 червня у Києві громадські організації «Союз вимушених переселенців» і «Таврійська гуманітарна платформа» планують провести «круглий стіл» із проблем порушення прав етнічних українців у анексованому Криму.

ТУРЕЧЧИНА ПЕРЕДАЛА ПУТИНУ ДОПОВІДЬ ПРО ПОРУШЕННЯ ПРАВ У КРИМУ, ДЕ ЙДЕТЬСЯ І ПРО ЗМІ

Турецька делегація оприлюднила доповідь про порушення прав людини в окупованому Росією Криму, де йдетися, зокрема, і про проблеми медіа, та передала її президенту РФ Володимиру Путіну. Про це повідомляє російська служба телерадіокомпанії Туреччини «TRT».

Глава неофіційної делегації, направленої до Криму Туреччиною, професор Зафер Ускуль розповів, що їхня команда встановила на півострові безліч порушень прав людини, пов'язаних зі свободою слова, судовими питаннями, освітою, недоторканністю майна та житла.

Візит делегації тривав чотири дні, за які вона провела переговори з представниками Меджлісу кримськотатарського народу, ЗМІ, духовними особами, членами неурядових організацій, а також з простими громадянами. Пан Ускуль повідомив, що весь час, поки проводилися ці роботи, нова «влада Криму» за ними стежила.

«Було зрозуміло, що вони не бажали, аби ми зустрічалися з опозиційно налаштованими людьми. Вони не залишили нас ні на хвилину. Нас весь час супроводжували представники керівництва», — зазначив глава делегації.

Однією з найсерйозніших проблем кримських татар делегація назвала питання житла і громадянства. Зафер Ускуль також констатував тути кримськотатарською мовою, закриття і конфіскацію майна Меджлісу та фондів, які відігравали важливу роль для кримських татар, обшуки будинків, медресе і мечетей, нерозслідувані справи зниклих безвісти і викрадених татар.

Окрім уваги у доповіді приділено проблемам кримськотатарських ЗМІ. За словами пана Ускуля, вони постійно перебувають під тиском, а також були змушені звертатися в російські організації за ліцензіями. Зокрема, згадується і ситуація навколо медіа-холдингу «ATR», обмеження і заборона преси: у делегації склалося враження, що створюються штучні перешкоди перед публікацією опозиційних видань.

«Ми встановили серйозні порушення прав у галузі свободи слова», — підsumував професор Ускуль.

Перебуваючи на півострові, делегація зустрілася

з представниками Інституту з прав людини Криму. «Керівники інституту сказали, що республіка проходить через переідній період, і пообіцяли, що всі проблеми з часом будуть вирішенні. Однак, за словами Ускуля, немає певного плану, за яким будуть вирішенні ті чи інші питання. Тому, підкresлив Ускуль, необхідно дозволити міжнародним організаціям з прав людини ознайомитися з ситуацією в Криму. Народ потребує і заслуговує усунення причин його стурбованості і має право на отримання достовірної інформації», —

Путін і Ердоган

повідомляє турецьке ЗМІ. Днями президент Туреччини Реджеп Тайіп Ердоган, який відвідав Баку (Азербайджан) в рамках Європейських ігор, провів переговори з президентом РФ Володимиром Путіним. Згодом він заявив, що доповідь турецької делегації про проблеми кримських татар було передано президенту Росії.

Нагадаємо, у квітні Міністерство інформаційної політики України (МІП) запустило загальнонаціональну соціальну кампанію «Крим — це Україна» та заявило, що ФСБ та Слідчий комітет РФ своїми діями в Криму постійно знищують свободу слова, позбавляючи кримських журналістів права на професію.

Нещодавно окупований Росією український півострів Крим увійшов до десятки найгірших за рівнем свободи преси за даними міжнародної правозахисної організації Freedom House.

З 1 квітня кримськотатарські телеканали «ATR» і «Lale», радіостанції «Мей-

dan» і «Лідер» змушені були припинити свою діяльність, оскільки станом на 31 березня жодне з цих медіа не змогло перереєструватися в окупованому Росією Криму за російським законодавством. Роскомнагляд декілька разів повертає їм документи без розгляду, щоразу знаходячи в них нові «помилки».

Інформаційне агентство «Кримські новини QHA» також отримало відмову в реєстрації та було змущено припинити свою діяльність на території Криму і переїхати до Києва.

Керівництво кримськотатарської газети «Авдєт» вирішило скоротити тираж видання, аби мати змогу продовжити свою роботу без дозволу Роскомнагляду, який їм не вдалося отримати. Минулого літа Федеральна служба безпеки (ФСБ) Росії неодноразово перевіряла цю кримськотатарську газету. 18 вересня 2014 року ФСБ Росії звинуватила головреда кримськотатарської газети «Авдєт» у застійках до екстремізму і виселило редакцію.

Російськомовна газета «Голос Крима» отримала свідоцтво про реєстрацію, змінивши назву на «Голос Крима New». 7 квітня кримськотатарський дитячий журнал «Арманчык» також перереєстрували за російськими законами.

У червні в анексованому Росією Криму призупинила вихід кримськотатарська газета Qiirim («Къырым») через відсутність фінансування від окупаційної влади Криму.

18 березня у доповіді Amnesty International, опублікованій з нагоди річниці анексії півострова, йшлося про те, що влада Криму використовує широкий спектр тактик залякування у боротьбі з інакомисленням. 20 березня Комітет захисту журналістів повідомив, що стривожений погіршенням медійного клімату в анексованому Росією Криму, зокрема, відмовою Роскомнагляду реєструвати кримські новинні ЗМІ.

У квітні нівдомі організували DDoS-атаки на кримські опозиційні Інтернет-видання «Новости Севастополя» та «Меридиан Севастополь», унаслідок чого ресурси певний час були недоступні для Інтернет-користувачів.

«Телекритика»

справжнім шоком для кримських окупантів та їхніх московських господарів... Можна бути впевненим, що звіт незалежної турецької делегації стане одним із безлічі документів, на підставі яких і буде внесене рішення майбутнього Міжнародного суду над Росією...» — написав Чубаров у Facebook.

Раніше про порушення прав людини в Криму і, зокрема, прав кримських татар не раз заявляли міжнародні правозахисні організації, однак місцева кримська влада називає ці твердження перебільшенням. На початку червня в МІСЦ Росії заликали «не політизувати кримськотатарське питання».

Міністр юстиції України Павло Петренко нещодавно також заявив, що Європейський парламент подав до Міжнародного кримінального суду в Гаазі (Нідерланди) заяви для ініціювання розслідування окупації Криму та частини Донецької та Луганської областей Російською Федерацією. <http://ua.krymr.com>

РОСІЯ ПЕРЕТВОРИЛА ОКУПОВАНІЙ КРІМУ НА ТЕРИТОРІЮ СВАВІЛЛЯ, ВСЕДОЗВОЛЕНОСТІ ТА НЕТЕРПІМОСТІ

Про це йдетися у переданому УНІАН коментарі прес-служби МІСЦ України щодо звіту неофіційної турецької делегації про стан кримських татар.

Як зазначають у МІСЦ, зустрічі членів делегації з кримськими татарами підтвердили загальнознаний світовим співтовариством факт: у Криму російська окупаційна влада реалізовує політику масштабного і системного порушення прав людини, у т.ч. на національному рівні. У документі чітко зафіксовано наявність в опитуваних осіб страху за власні безпеку та життя через загрозу, яка існує з боку так званої «влади Криму».

Важливе значення має також опис обставин, в яких доводилося працювати делегації, зокрема, відзначено постійне спостереження, тиск, обмеження у комунікації та пересуванні, а також створення окупаційною владою півострова інших перепон для здійснення об'єктивного моніторингу.

Ключове місце у звіті посідає констатація сформованого середовища для фактично примусового отримання російського громадянства та відмови від українського громадянства для всіх без винятку жителів Криму і Севастополя. Наголошено, що тим, хто відмовився отримувати громадянство РФ, загрожує нелюдське поводження, позбавлення елементарних соціальних прав, конфіскація майна та депортация. Водночас ті жителі Криму, хто не бажає відмовлятися від громадянства України, піддаються постійній дискримінації з боку окупаційної влади.

Також зафіксовано низку інших системних порушень основоположних прав людини і свобод, зокрема, обмеження свободи слова та утилі журналістів; створення штучних перепон у доступі до освіти і використання рідної мови; обмеження свободи зібрань та об'єднань, відсутність справедливого судового розгляду, існування реальних загроз для іншого життя.

Україна з самого початку підтримувала таку ініціативу турецької сторони та надала відповідне сприяння в її реалізації, зазначають у МІСЦ.

«Ми переконані — має бути дано рішучу відсіч цілеспрямованій лінії Москви з насилиницького насадження російського громадянства на окупованій території та знищення національної самосвідомості кримських татар, українців та представників інших національностей. Ситуація, що склалася, вимагає негайної та чіткої реакції з боку світової спільноти. Разом з представниками інших держав рішуче вимагаємо від Російської Федерації негайного доступу та постійної присутності на півострові місій міжнародних організацій з метою моніторингу ситуації та зняття загрози безпеці та життю місцевих жителів», — заявляють у МІСЦ.

ЮРІЙ СТЕЦЬ ПРОПОНУЄ ЗАЛУЧИТИ ОБСЄ ДО ЗАХИСТУ ЖУРНАЛІСТІВ У КРИМУ ТА НА ДОНБАСІ

Численні порушення прав журналістів в анексованому Криму та на окупованих територіях Донбасу вимагають задіяння всіх можливих механізмів для їхнього захисту, зокрема, міжнародних організацій.

Про це заявив у понеділок у Відні міністр інформаційної політики Юрій Стець у рамках конференції «Безпека журналістів, свобода медіа та плюралізм у часі конфлікту», повідомляє прес-служба міністерства.

«Враховуючи численні факти порушення прав журналістів в анексованому Криму та на тимчасово окупованих територіях Донбасу, ми маємо задіяти всі механізми, в тому числі і співпрацю з ОБСЄ. Разом зі світовою спільнотою ми повинні забезпечити журналістам їхнє право на професію», — зазначив Ю. Стець.

Протягом двох днів роботи конференції провідні фахівці в сфері медіа, представники міжнародних організацій та урядів країн Європи обговорювали питання безпеки журналістів, журналистської етики при висвітленні конфлікту, регулювання роботи ЗМІ в умовах конфлікту, пропаганди та інформаційної війни.

За підсумками конференції буде напрацьовано блок рекомендацій, що відображені в провідній досвід у питанні висвітлення конфліктів та війн. («Укрінформ»)

ТЕЛЕКАНАЛ «ATR» ВІДНОВИВ МОВЛЕННЯ В КІЄВІ

Кримськотатарський телеканал «ATR», який припинив виходити в ефір у Криму, відновив мовлення у Києві 18 червня, в перший день Рамадану. Про це УНІАН повідомили у прес-службі партії «Блок Петра Порошенка» з посиланням на народного депутата і голову Меджлісу кримських татар Рефата Чубарова.

За словами Р. Чубарова, «ATR» був не просто каналом комунікації, а був просвітницьким, культурологічним та інформаційним кримськотатарським майданчиком, де люди спілкувалися, виховувалися і відновлювалися. «ATR» став не лише духовним, мовним рупором кримських татар, він став віртуальним центром, навколо якого осім гуртувалися», — сказав народний депутат.

Як зазначив лідер Меджлісу, після того, як «ATR», з відомих усім причин, припинив виходити в ефір, залишилося два варіанти розвитку подій — «або скласти руки, або почнати все заново». Р. Чубаров висловив відчайдушність власнику і журналістам цього каналу, що вони обрали другий шлях і відновили мовлення у Києві. «Таким чином, підтримали усіх тих, хто вірив їм, насамперед кримськотатарських глядачів, тих, хто сьогодні живе в Криму», — наголосив він.

«Ми закликаємо міжнародні інституції, уряди інших країн допомогти нам розвивати «ATR» для того, щоб зберігати культурну, мовну, релігійну ідентичність кримських татар у тих умовах, в які вони потрапили, — в умовах повністю ізольованого Криму», — наголосив Р. Чубаров.

На його переконання, такі дії допоможуть не лише кримським татарам, а й багатьом людям, які живуть у Криму, зберігати свою гідність, самоповагу, і дадуть надію, яка зараз дуже потрібна.

Як повідомляє УНІАН, «ATR» 31 березня припинив мовлення. Канал кілька разів подавав документи для перереєстрації у Роскомнагляд, але їх повертали з різних причин. Аналогічні проблеми мають й інші ЗМІ, що входять до медіа-холдингу «ATR», — дитячий кримськотатарський телеканал «Lale», FM-радіостанції «Мейдан» і «Лідер», Інтернет-видання «15 хви

Режисер з Херсона Ігор Телегін зважився на експеримент: він прогулявся велелюдними вулицями Севастополя у вишиванці, зшитій на Західній Україні, і подивився, як у Криму люди реагують на головний символ України. Практично всюди чоловік почув слова схвалення.

Українець Шевченко носив вишиванку в російськомовному Санкт-Петербурзі, а я вирішив вдягнути її в Криму, — розповідає Ігор Телегін. — Я народився в Україні, хоча сам за національністю — росіянин. Для мене існує Батьківщина: це — наш народ, а не територія. Саме тому я вирішив показати, що дуже важливо поуважати українські традиції, і кримчани зі мною погодилися. Вишиванку мені прислав з Тернополя мій друг, співак і письменник Ігор Мойсеенко. Спочатку мені було страшно, бо я не знав, як відреагують люди. Коли дві агресивні жінки на мене накинулися, я їм пояснив, що приїхав до них з країни, де існує культура, яку потрібно шанувати. Українці гинули в Криму під час Великої Вітчизняної війни, і про це також не можна забувати. І після цього жінки вибачилися переді мною. Багато людей підходили до мене, запитували про Україну, в їхніх голосах відчувалася туга. Багато хто навіть фотографувався зі мною на згадку — так розчулились при вигляді вишивки.

Херсонський культурний діяч поділився враженнями від подорожі до Криму, а також розповів, чому він виявився єдиним українцем, котрий відвідав міжнародний кінофестиваль «Перемогли разом» («Победили вместе») у Севастополі.

ДОВГИЙ ШЛЯХ ДО КРИМУ

На жаль, від України херсонець Ігор Телегін виявився єдиним, хто зміг приїхати як член журі до Криму на міжнародний кінофестиваль. Хоча з інших країн з'їхалося чимало відомих сценаристів і режисерів. Бо фестиваль «Перемогли разом» фактично перебуває поза політикою. Хтось з росіян вихвалив Путіна, а хтось, навпаки, — лаяв і казав, що це він винен у тому становищі, яке зараз склалося.

На фестивалі мене часто запитували, чому нема наших українських колег: можливо, просто бойкотують захід, — розповідає Ігор Телегін. — І мені доводилося пояснювати, що це не так, що для нас Крим — не табу. А відбувається це, скоріше за все, з фінансових причин. Бо й економічно, й у зв'язку з транспортною блокадою — на анексований півострів зараз дуже складно приїхати.

— А як довго довелося їхати до Криму?

— Доїхати можна просто з Херсона пряму маршруткою до Сімферополя. Її загальна вартість — 500 гривень, а водій, щоб покрити ці витрати, набирає групу людей з автовокзалу і в районі залишнього вокзалу. Бажаючих їхати доволі багато, бо до Криму зараз потяги не ходять. Нас дозвели до кордону, до Армянська. Там довелося пройти пішки метрів триста і пройти митний контроль спочатку з боку України, а потім і з боку Росії. Наш обраний прикордонник перевірив у усіх паспорти і ми пройшли з речами через нейтральну смугу, де стоять вагончики українських прикордонників, заповнили декларацію й пішли далі. Вже на російській території нас зустрічає інша маршрутка, і нас везуть вже на російську сторону, де в такому ж порядку нас перевірили вже російські прикордонники. Всіх запитують, з якою метою прибули до Криму, однак перевіряють вибірково лише тих, в кого очі бігають і руки тримають. Після цього сідаемо в маршрутку і приїжджаємо без проблем до Сімферополя.

— Минув рівно рік після анексії Криму. Що змінилося на півострові, про що люди кажуть?

— Щоб зорієнтуватись у становищі, я із зацікавленням спілкувався з таксистами, пенсіонерами, а також представниками інтелігенції, які мешкають у Криму, — продовжив свою розповідь Ігор Телегін. — От як вам такий випадок: один таксист мені розповів, що на ґрунті поділу України та Росії геть-чисто розсварився з двома рідними братами! Навіть дійшло до того, що люди викинули номери телефонів одне одного. Один з братів так і сказав: «Краще до мене не телефонуй, інакше я тебе вб'ю!». Цей поділ мене вразив більш за все. Зрештою, рідні люди розсварились і припинили спілкуватися між собою на ґрунті політики. На мій погляд, це — найстрашніше.

— А в економічному плані, що змінилося?

— У Криму зараз середня заробітна плата 20–30 тисяч рублів, у перерахунку на нашу гривню — близько восьми тисяч

гривень на місяць. Проте, безумовно, ціни у крамницях також зросли більш ніж удвічі на всі групи товарів. Доба проживання у звичайному готельному номері в Піщаній Затоці зараз коштує понад тисячу гривень на добу. А ще минулого року, коли Крим щойно відокремився і гривня ще була в обігу, такий же готельний номер можна було винайняти за 350 гривень на добу. Виходить, що за рік сервіс і проживання в Криму здорожчали практично втричі. Якщо їхати до Криму і мати при собі десять тисяч гривень, то це гроши фактично на три дні! На харчування, проживання та проїзд — піде все до копії. Зате бензин у Криму коштує приблизно 39–40 рублів, у перерахунку на гривню — це така ж ціна, як і в Україні.

— Хто виграв, а хто програв від того, що Крим відокремився від України?

— Розговорився я ще з одним мешканцем півострова, який раніше працював юристом у пристойній приватній фірмі,

ЯК ХЕРСОНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ РОСІЙСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ ДИВУВАВ КРИМЧАН ВИШИВАНКОЮ

що обслуговувала флот. Тепер він, як людина з вищою юридичною освітою, просто не може знайти для себе роботу за фахом. Каже, що для нього незвичними є російські закони, які є значно жорсткішими, ніж були наші українські. Він не знає цієї бази російських законів, тому й лишився поза справами. Коли приїхав в Крим, то він зрештою зможе знайти роботу — таємної, але є її. Йому там так і сказали: вибачте, але український диплом доведеться перескладати. І ось людина поповнила лави безробітних не тому, що поганій фахівець, а тому, що в Росії абсолютно різня з Україною закони. От і виходить, що в Криму юристи та економісти — залишилися поза справами. Люди, життя яких було пов'язане з законодавством, економікою, а також викладачами у школах і видах — змушені перескладати іспити й переучуватися своїм коштом, інакше їх просто не візьмуть на роботу. Зате люди робітничих спеціальностей, автослюсарі, водії, звичайні робітники, вояки — ті задоволені, бо їхня зарплата стала більшою, порівняно з українським періодом. Також для вояків і мореплавців працюють соціальні програми щодо забезпечення житлом та іншими пільгами.

— Тобто ситуація неоднозначна: є ті, хто виграв на цьому, а є ті, хто програв?

— Так, безумовно. Доки Крим юридично не узаконений, він є своєрідною зоною відчуження. Люди кажуть: «Ми не можемо нікуди поїхати», оскільки ті, хто прийняв російське громадянство і мешкає на території Криму (має прописку там), не можуть поїхати ані до Європи, ані до інших країн на своїй машині. Один кримчанин розповідав, що вже поміняв на машині українські номери на російські, а тепер під час виїзду з Криму прикордонники можуть і машину забрати, бо Крим вважається невизнаною територією. Тобто якщо ти знявся з українського обліку, то російські номери на території України за умови, що ти маєш прописку в Криму, вважаються поза законом. Зате ті мешканці Криму, які лишилися на українських номерах і мають українські паспорти, — можуть вільно пересуватися: в'їхати й виїхати з Криму.

ФЕСТИВАЛЬ КІНО ОБ'ЄДНУЄ ЛЮДЕЙ З ЦІЛОГО СВІТУ

Слід зазначити, що херсонець Ігор Телегін став єдиним від України, хто взяв участь як член журі в міжнародному кіно- телевісійному фестивалі «Перемогли разом», на який з'їхалися професіонали кіно й телебачення з 15 країн світу. На цьому заході багато акторів і режисерів з Москви також стали приглядатися до нашої української вишивки. А декотрі — навіть попросили телефон майстра з Західної України, щоб

цей продукт є і буде затребуваним завжди. Во всі ми маємо душу, і лише культура людину розвиває. Так-от, коли наші люди зрозуміють, що можна писати добре ідеї, цінна ідея дістане високу оцінку всходи: і в Голлівуді, і в Москві, і в Києві, незалежно від того, де ти мешкаєш. А ці ідеї — вони живуть серед нас, і ними можна лікувати душі людей, тим більше в наш нелегкий час, і при цьому отримувати добру фінансову винагороду. Треба навчатися, читати книжки для того, щоб увійти в цю колію, і тоді вас просто завалять пропозиціями про співпрацю. Якщо правильно вибудувати сценарій, якщо там є драматургія і душевність, — такий фільм обов'язково знайде свого глядача. Головне, щоб цей фільм вів до створювання та об'єднання людей.

За словами режисера Ігоря Телегіна, головна цінність нашої країни — звичайні люди. Ті, хто тебе зростив, з ким ти проводиш свій час на роботі й у домі. Це — наш народ. Армія створена лише з однією метою — захищати від зовнішнього ворога. Жоден внутрішній конфлікт не має розв'язуватися за допомогою військ. Якщо якська частина населення країни не згодна з теперішньою владою, — це не привід для братобівчої війни. Потрібо шукати інший вихід зі становища. Во це роздратує звичайніх людей. Неваже нам треба перебити одне одного лише через невагомні амбіції політиків?

— Хотілося б увійти собі, як далі розгортається події на Донбасі, і

замовити собі ексклюзивну українську сорочку.

— Коли я побачив, що кримчани радо відреагували на вишиванку, — мені полегло на душі, — продовжив свою розповідь Ігор Телегін. — Виявляється, наш український народ таки залишився єдним, попри ігри політиків! Як відомо, дев'ять років поспіль Міністерство оборони України та Держтелерадіо України входили до складу співзасновників фестивалю «Перемогли разом». Та за теперішніх умов продовжити співпрацю виявилось неможливим. Проте звичайні люди легко долають бар'єри і, незважаючи на всі перипетії, продовжують спілкуватися і співпрацювати. Цього року ми відзначили 70 років від дня перемоги над фашизмом — доволі вагомий привід, тому на фестивалі в Криму було презентовано одразу три журі: повнометражного фільму, документального кіно та телепрограм. Одне з журі очолював Олександр Стефанович, відомий кінорежисер, один з чоловіків Алли Пугачової. Друге журі документального кіно очолювала представниця Швеції Гуннілла Брескі. Я входив до журі зі Стефановичем (журі повнометражного фільму і плюс я очолював журі глядацьких симпатій). Сама програма була поділена на три блоки, загалом близько 100 робіт від 150 учасників з 19 країн світу.

За словами Ігоря Телегіна, документальне кіно набуває великої популярності в цілому світі.

— Я навіть був здивований тим, що на

фестивалі укладалися проекти з документального кіно, — розповів режисер. — А ще ж 7–8 років тому документалісти відверто казали, що працюють у невдячному секторі кіно в плані фінансів. Так, ти міг отримати замовлення, проте зрештою воно просто не давало прибутку, бо це не ті гроши, які витрачаються на повнометражне кіно, не той бюджет. А зараз саме документальне кіно набирає своїх оберів, і цей жанр став дуже затребуваним. Коли був радянський період, ми фактично 70 років жили одноманітно. Тепер світ динамічно змінюється, і буквально щодня ми спостерігаємо переламні моменти. Але для того, щоб заробляти добре гроши, потрібно бути справжнім професіоналом своєї справи. Молоді фахівці, які не дуже добре опанували засади драматургії, часто не можуть зорієнтуватися. В ідеалі режисер-постановник мусить бути автором сценарію, тоді стрічка виходить максимально чудово! Наприклад, у мене в рамках цього фестивалю, крім того, що я працював у журі й займався відбором стрічок і програм, відбувся ще й міжмайстер-клас зі сценарної майстерності та драматургії. Я читав його буквально до третьої години ночі — і ніхто не йшов! Там були як професіонали, так і студенти, які привезли на фестиваль свої роботи в номінації «Дебют». Ділилися досвідом усі, хто був презентовані у журі, на «круглих столах», обговорювали роль документального кіно в сучасному світі й суспільстві. Концепцію фестивалю цього року дещо змінили: якщо раніше це була виключно тема Великої Вітчизняної війни, то цього року розширили саму концепцію фестивалю. Були презентовані стрічки про культуру, про людей, які зробили внесок у наш світ для духовного та культурного розвитку людей. Більш за все мені запам'яталася фільм про Сербію, про фольклор Вірменії; Киргизстан, Казахстан там були доволі гідно презентовані. Німці, французи презентували свої картини, навіть був представник з Америки, який свого часу став засновником конкурсу краси «Міс Америка». Я був здивований, як тепло його приймали в Севастополі. Я виступав там і казав, що в Україні загинуло шість мільйонів людей у Великій Вітчизняній війні, після Росії ми на другому місці за втратами.

А при глядацьких симпатій ми вручали за фільм про Пастернака, про його складне життя, за те, що цей фільм показав позицію розвитку культурного суспільства у світі. Як можна заробляти гроши, знімаючи кіно. В кіноіндустрії та в телебаченні, орієнтованому на мистецтво, а це художнє кіно, документальне кіно, телесеріали, — можна робити авторські програми й заробляти добре гроши. Для цього просто треба зрозуміти й усвідомити, що вбивати одне одного — безглуздо, і та людина, котра спроможеться знайти ідею, яка об'єднати наших людей з різними частинами нашої країни. Во Шекспір знову написав історію Шекспіра про Ромео та Джульєтту. Автор знайшов ланку, як помірили між собою два воюючі клани Монтеккі й Капулетті, які століттями поміж собою воювали. Шекспір знайшов ідею, як об'єднати людей. Я вірю, що в Україні також знайдеться людина, яка видає цілій народ України, — буде

Лілія Шевцова, російський політолог, старший науковий співробітник Інституту Брукінгса, — завжди бажаний гость у Києві. Вона як один із найпомітніших інтелектуалів і фахівців з Росії затребувана і журналістським, і експертним середовищем.

В її виступі на нещодавньому Київському форумі, присвяченому проблемам безпеки, пролунали дуже цікаві оцінки і драматичні прогнози про те, що обраний Росією шлях подібний до самогубства.

Лілія Шевцова відповіла на запитання «Укрінформу».

ПРО НОВІ ФОРМИ ЕСКАЛАЦІЇ

— Ліліє Федорівно, на форумі ви сказали, що кремлівські ідеологи розглядають нову політику для Заходу. Таку собі політику мирного співіснування, в якій Україна нібито виноситься за дужки. Цією політикою і в цьому винесенні за дужки передбачається гібридна війна, як і раніше, поставляється зброя і солдати, чи ситуація нібито заморожується і РФ реально припиняє жити що війн?

— Давайте структуруємо відповідь на це запитання, тому що його ставлять часто. Йдемо по пунктах. Перше, потрібно входити не з психології Путіна, потрібно входити не з логіки 2014 року. Друге, потрібно входити з логіки виживання російського самодержавства, яке зараз перебуває на стадії захисту себе від зовнішнього світу. Третє, Україна меншою мірою для Кремля і для самодержавства є самоцілю, а наразі в значно більшому ступені інструментом. Четверте, Україна є полем, де Кремль фактично бачить можливості проведення червоної риски. От якої Кремль може дійти і яку не перетнути? Тобто це поле конfrontації із Заходом, поле стримування Заходу.

Певною мірою російська правляча еліта не може відступити в Україні, не може дати можливість Україні стати зараз, за нинішнього режиму російського, членом НАТО, членом ЄС, це буде для неї політичною поразкою. Тому завдання наразі — підрив незалежності України, але не обов'язково підрив територіальної цілісності. Територія в старому сенсі Кремлю не потрібна, а от обмеження можливості руху України на Захід, ось цим Кремль буде займатися — військовими засобами чи невійськовими. Я думаю, що Кремль робить висновки з 2014 року, коли він помилився в баґатьох припущеннях. Кремль схібив, вважаючи, що Німеччина буде мовчати, що Німеччина проковтне питання України, як, скажімо, Захід проковтнув Грузію. Не вийшло. Кремль, вочевидь, не очікував, що будуть санкції 28 країн, виявилося, Захід готовий на санкції. Кремль, очевидно, не чекав опору українців на південному сході — Харкові, Одесі.

Тобто Кремлю необхідно перевідглядати цілу низку факторів для того, щоб формувати нову концепцію. Чим зайнятий зараз Кремль? Я думаю, Кремль зараз формує нову тактику в рамках загальній концепції виживання. І ця тактика полягає в пошуку компромісу, балансу між логікою системи, жорсткої, репресивної системи стримування, і новими обмежувачами. Кремль думає: очевидно, йти далі війною — це небезпечний, варгістичний захід, російська економіка не витримає, отже, потрібно знайти форму управління конфліктом, але на наших умовах. Для цього шукають різні формули. Ось чому б не спробувати мирне співіснування? І прокремлівські експерти певною мірою вже цю ідею вкідають у дискурс, у дебати — мирне співіснування. І я це буду критикувати у своїх статтях і замітках, бо ідея мирного співіснування — це, у принципі, ідея Леніна, це ідея Сталіна, яка означала економічний діалог із Заходом і одночасно класову боротьбу. Тобто мирне співіснування — з одного боку, з іншого, — стримування України.

Але водночас з порядку денного не йде інше — як змусити Україну і Захід погодитися, скажімо так, на умови Росії. І Кремль, можливо, і далі застосовуватиме свій випробуваний прийом.

Який прийом?

— А це прийом, який використовувався двічі в Україні, — жорсткий натиск, використання сили, скажімо, перед вереснем, у серпні, і після цього і Україна, і Захід готові до Мінського протоколу. Потім знову лютий, цілий січень — це, по суті справи, знову натиск, знову наступ, знову військовий примус, і після цього Мінськ-2, який, у принципі, означав компроміс Західу й Україні з Росією. Тому

зайно, так. Але Кремль не настільки дурний, щоб робити це і викликати роздратування Заходу.

— Запитання про Ризький саміт. Ка жуть, що формат Східного партнерства вичерпано і що зараз працюють над якимось новим документом і форматом?

— Не можна розчаровуватися ні в чому, що відбувається, і вважати, що нічого не вийшло. Східне партнерство, звичайно, було формою, винайденою Польщею і Швецею завдяки Сікорському Карлу Більдту, формою, яка намагалася втягнутути в європейську орбіту насамперед Грузію та Україну. Але у що це виродилося після того, як оприлюднила європейська бюрократія? У якийсь блудничий плід. Тому що все Східне партнерство орієнтоване на шість різних країн, але як можна поєднати в одному кошику Азербайджан, Вірменію, Україну, Білорусію та ще й Грузію? Це неможливо. Що сталося на Ризькому саміті? Багато від нього не чекали, однак прийманні одна прагматична річ сталася. Виникло рішення — починаючи шукати селективний підхід до

Лілія ШЕВЦОВА:

РОСІЙСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО — КИПЛЯЧИЙ ЧАЙНИК ІЗ ЗАКРИТОЮ КРИШКОЮ...

ше — це життєздатна Українська держава, яка робить реформи, а народ підтримує владу, і друге — це єдина позиція Заходу. Ось два обмежувачі.

Скажіть, проект «Новоросія» згорнути? Чи можлива ескалація?

— Вірогідні різні інші варіанти ескалації: торгова, фінансова. Росія вимагатиме зараз повернути 3 мільярди доларів і ще зажадає, скажімо так, якусь пеню за неповернення тощо. Це ж теж є способом тиску на Україну. Інший спосіб тиску — використання ваших опозиційних сил у Раді, це теж варіант.

СТРАТЕГІЯ СТРИМУВАННЯ РОСІЇ ПОКИ НЕМОЖЛИВА

— Чи сформована все-таки на Захід серйозна комплексна стратегія стримування Росії, чи ні?

— Ні. Це зараз неможливо. Поперше, Захід — це дуже різношерста спільнота, до складу знайти спільній знаменник навіть усередині Європейського Союзу. Тє, що зробила Німеччина, — подійт, що з'єднала всі двадцять вісім країн на одній платформі санкцій. Але є відмінність інтересів між Європою та Америкою. Ось Америка пішла з Європи за Обами. У Америки свої інтереси, вона взагалі хоче піти, так би мовити, відмовитися від занадто великих geopolітичних амбіцій, хоче скоротити всі свої зобов'язання у світі, піти з Близького Сходу тощо. У Америки власні проблеми. І тепер Обама думає, якою мірою повертатися, а йому не хочеться. За Обами Америка навряд чи повернеться.

Тобто Америка не дуже зачехана, Америка віддала все на відкуп Німеччині, а Німеччина вже на останньому подиху утримує ці двадцять вісім країн у рамках санкцій, тому що, у принципі, і в країн різні інтереси, і, більше того, інтереси з Росією. Скажімо, проблема «Містраль» — французька, Франція втрачає, якщо Росія не бере «Містраль», Франція не хоче повертати півтора мільярда доларів. Але тут маса економічних ув'язок. Тому загалом Захід зробив більше, ніж ми очікували минулого року. Дивно, який крок зробив Захід у підтримці України, у стримуванні Росії. Чи зможе Захід зробити наступний крок, я не впевнена, занадто різні інтереси. Більше того, позиції Західу, всі, залежить від того, як вона зациклися на виконанні Мінських угод, а Мінськ-2 трактується по-різному. Є думка, що угода здійснюється, імплементація йде. Тому Захід може трактувати Мінськ як успіх, і прийманні пом'якшити або зняти санкції — це можливо, не обов'язково це буде так наприкінці червня, але це можливо. Тому чи готовий Захід дійти, важко сказати. От якщо Росія застосує військові засоби і захопить Маріуполь, зві-

і табори. Це було зіткнення з приєднанням ідеології в світі. У Росії немає ідеології, це не зіткнення подібного типу, і в Росії немає глобальних амбіцій, скажімо, зібрати Заход у всьому світі. Більш того, на останньому етапі холодної війни були прийнятімі якісь правила гри, яких обидві сторони дотримувалися.

Зарах ситуація дещо інша. Росія перебуває в стані занепаду, і російська система намагається вижити, підтримуючи правилу гри. Ось це — відмінність. З іншого боку, російська еліта є частиною Заходу, чого не було за часів Радянського Союзу, не було радянської еліти в Лондонграді або в Куршавелі. Зараз російська еліта там, вона впроваджена в Заход. І це, звичайно ж, пом'якшує саму конфронтаційність. Тому, з одного боку, ми маємо два фактори — зіткнення ніби загострюється, бо система загиває і вона більш відчайдушно бореться за виживання. А, з іншого боку, ця еліта не хоче боротися із Заходом, вона не хоче конfrontації з ним. Тому це дуже штучна аналогія, але вона, ця паралель, корисна, тому що дозволяє побачити нову якість ситуації.

— Скажіть, громадянам Росії важко говорити про ослаблення пущінь-

ніби і знає, але вважає за краще не знати. Тому і ховають вночі. Чому? Тому що Росія крові не хоче. Ось це цікаво. Вона хоче безкровного мілітаризму і перемоги, а крові не хоче. Це — інший народ. Але дуже повільно все відбувається.

ПРО КИПЛЯЧИЙ ЧАЙНИК ІЗ ЗАКРИТОЮ КРИШКОЮ

— Скажіть, ймовірне скасування чемпіонату з футболу, якщо це стається, виліне на динаміку суспільних настроїв?

— Справа в тому, що російське суспільство, якому зараз знищують всі судини, блокують всі можливості дихання, створює ситуацію киплячого чайника із закритою кришкою. Це рано чи пізно вибухне. Але поки що влада утримує контроль за настроїми. Просто скасування чемпіонату, звичайно, вибуху не викличе. Найважливіше — це проблема, очевидно, економічної кризи, проблема холодильника й економічних інтересів для більшості населення. А у великих містах, які є законодавцями політичної моди, — Москви і Петербурзі, — це проблема комплексу приніжності населення, проблема гідності, політична проблема. Тому що люди у нас виходили, там 300 тисяч, але

кого режиму, але я хотіла б поміркувати про це. Шо нам допоможе: позови ЮКОСА, санкції, Кавказ, Китай? Адже кінець його режиму для нас — кінець війни...

— Ми поки можемо тільки ворожити про сценарії подальшого розвитку російської системи, тому що це набагато важливіше, ніж роль самого Путіна, це — по-перше. Багато що залежить від економічної кризи, в яку входить Росія. Ця економічна криза триває властивості, вона не драматична зараз, але, в принципі, вона означає, що система нежиттєздатна. І якою мірою вона проявиться до 2018 року, перед виборами чи пізніше, невідомо. Але вона рано чи пізно проявиться. І сама система робить все, щоб вона поглиблювалася. У цій історії дуже багато ірраціонального.

Уся українська драма, яка привела до маргіналізації Росії, — удар по системі. З одного боку, це — спосіб вижити системі, з іншого боку, — удар. Тому передбачати дуже важко, але криза, очевидно, похідне із систему, і, очевидно, викликає якісь зрушення в політичному класі, бізнес-класі. Вони вмирили не хочуть, вони йдуть на дно з «Титаніком», що хотіть. Чи будуть вони здатні по-годитися з альтернативною концепцією розвитку? Але тоді ця концепція має бути кимось запропонована. Чи є альтернатива? Зараз у суспільстві поки її немає. І ми в дуже драматичній ситуації в Росії, коли суспільство готове від прийняття, люди готові жити за законом, а не за силу. Деморалізація, все це, військовий патріотизм, це все це, але він вивіртється. Дуже багато нормальних людей, і навіть більш передові демократичні нації в минулому столітті, — вони були деморалізовані, як ми знаємо, з великим досвідом демократичного розвитку — у нас такого немає. Але загалом Росія — це суспільство споживачів, споживачі не хотіть диктатури, і, взагалі, їм пофід все, що інші завоюють, всі інші нації. Люди дуже деморалізовані, але коли вони стоять перед питанням, ти хочеш платити за Україну чи хочеш мати ковбасу в холодильнику, вони обирають ковбасу. Вони — нормальні люди.

— Однак не народилося ж у Росії жодного союзу дружин загиблих в Україні.

— Повільно все йде, люди дуже деморалізовані, але поступово досягають, відторгнення цього, воно відбувається. Я вам поставлю запитання, а чому, як ви думате, військові привозять трупи вночі і ховають вночі? Тому що, якби це було очевидним, якби люди не хотіли це відторгнити, а сприймали це, країна це не прийняла б, розумієте. І влада це знає. Тому влада тримає населення в сумнівах: воно

— Наведу іншу цифру. Згідно з дослідженням «Левада Центру» 25% населення хочуть війни. Запитання звучало так: «Ви підтримаєте військових у разі використання армії проти України?». Підтримують 25%, решта — проти. Я цим цифрам віріо більше, ніж цифрам про рейтинг Путіна. Тому що, коли відповідають на запитання про Путіна, люди бояться, а якщо запитати, чи в кризі країна, то майже 70% відповідає «так». Тоді якого біса Путіна підтримувати?

І СЛОВО БУЛО — УКРАЇНА...

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Прогул, узагалі, слово гарне. Від нього вів добрими застільними часами. Але чи гулятиметься тепер без копії в кишені, п'ять місяців не одержуючи зарплати. Мені, звичайно, лішче, я маю пенсію, хоча їй далеко і до середньої — при більш як 40 роках трудового стажу. Втім, на порогах магазинів, де дійсно було б цікаво повештатися, мене частенько зупиняють словами: жінко, не марнуйте часу, тут ви все одно нічого не купите. Тож про мої можливості навіть на добі все написано. Але є й безкоштовні варіанти відпочинку. В усікому разі, були, поки безтурботні літні люди просто дула насіння на лавочках. Сьогодні лавочок обмаль, а ті, хто там відпочиває, говорять не про внуків і закатку джемів, а про потрошенка, який продався американським і вбиває жінок та дітей. Слухати теперішній кримський епос — це вище моїх сил, тож «прогулювання» на лавочці також відпадає. Те ж саме можна сказати і про ще один, майже безкоштовний, варіант байдикування — на дивані перед телевізором, який навіть стримана в оцінках, бо залякано, Росія називає зомбоящиком.

Тим не менше, представник міністерства невдоволено зауважує, що працює вже 4 місяці, а нас ще не бачив. А я пропрацювала 264 місяці, майже в 66 разів довше, і не бачила ні цього пана, ні його

попередників, і це нікому не заважало робити свою справу. Хоча, брешу, одного міністра точно бачила, це був Богдан Ступка, таки дійсно даний нам Богом, дорогий, улюбленний, талановитий, він не погордував прийти до редакції, де ми разом піднімали чарку і фотографувалися. Але з по-справжньому великих корона не падає, вони і це можуть собі дозволити.

Якщо чесно, гніву крійських чиновників я не боюся. Бо мені є кого боятися більше, наприклад, полковника ФСБ, від якого не втекеш, бо віткніти нікуди. В Україні ніхто на мене не чекає, та і клопоти з переїздом не по здоров'ю ні мені, ні, тим більше, мой майже 97-літній матері.

Але ті, хто любить або нібито любить Україну, мають пам'ятати: те, що сьогодні відбувається з «Кримською світлицею», і в ситуаціях, подібних нашій, буде помічено і молодими, які дихають нам у потиличко. А висновки, які вони можуть зробити, ой як не на часі, бо війна з Росією, холодна чи гаряча, ще не скоро піде в забуття. А війна завжди чорно-бліда: або свій, або чужий, і жодних напівтонів. І тут не до амбійтів, треба рятувати країну та її людей, забезпечивши кожному максимум комфорту і турботи. І недоречно розбиратися сьогодні з газетою, яку і так вже позбавили її паперового втілення, але інтерес до подій у Криму не відходить і в онлайн-варіанті. Каже начальство: не

працюємо і прогулюємо? І де ж тоді береться повноформатний варіант газети? Хіба робить його не колектив, фонд заробітної плати якого на місяць становить близько 10 тис. гривень? І більше жодних витрат, ні на оренду приміщення, ні на канцтовари. До речі, Інтернет-варіант — це теж наша ініціатива, бо втілюється в життя з початку 2000-х, і щодо цього крійське начальство не мало жодних витрат і клопотів.

Сприймаю нинішні інсінації навколо газети як нападки на нашого головного редактора. Не стану приховувати, у мене з ним також

Наболіло...

не все і не завжди було гладко. Але сьогодні він є безальтернативною фігурою, і, наступивши на гордінню, ми мали би вклонитися йому за те, що й досі не зламався, що працює якщо не за 30-х, то за 10-х під загрозою арешту і покарання. Адже ми свідомо порушуємо російські закони, що суперечать українським.

Боююся за нього, боюся за себе, боюся за кримських українських дітей, яких примушують все, що вони любили, зненавидіти. Моя знаєма, вчителька молодших класів із Бахмача, розповідає, що там вся малечка, як один, хоче вбивати росіян, бо у когось в зоні АТО загинув татко, у когось родич, а в деяких будинках і цвяха

нікому забити, всі чоловіки — хто на службі, хто на переїзді, хто на підготуванні. Їхня відсутність пов'язана з війною. І ще не відомо, коли у слов'янському світі запанують мир та злагода.

То де мудрість нашої влади, не кажучи вже про російську, для якої стравлювання народів — свідома поведінка, зумовлена національними інтересами. Колись мій знайомий з університету, росіянин, професор Василь Сапрікін — Царство йому Небесне — мав улюблений життєвий рецепт: треба всюди шукати друзів, а не ворогів, і вони з'являються навіть там, де раніше їх взагалі не було. Завдяки такому пошуку їх побільшало б і в Криму, і в

Донецьку, і в Луганську. Тож я б не стала дивитися на «Кримську світлицю» вороже ні з того, ні з іншого боку кордону, бо ми мріємо, щоб Україна була цілісною, незалежною і сувереною в оточенні лояльних до неї, якщо не дружніх держав. Мріємо і робимо усе, що дозволяє нам українська влада і допоки не заважає російська. І не треба розстрілювати нас у спину, бо не заслужили, і не в українських це традиція.

Спочатку було Слово. І Слово було — Україна. Ми і залишимось з цим словом на вуствах навіть тоді, коли ви поставите в нашій газетій долі крапку, таку схожу на слід від пострілу.

Тамара СОЛОВЕЙ

Богдан Ступка з акторами-«франківцями» в редакції «КС». Липень 2001 р.

Між цими зверненнями до президентів Світового конгресу українців: попереднього — п. Аскольда Лозинського і нинішнього — п. Євгена Чолія пролягло десятиліття. Ми розмістили їх поруч, щоб читачі, ознайомившись зі змістом, поставили собі одне-єдине питання: ЧОМУ? Чому «Кримська світлиця», українська державницька газета на цих, і досі не засіяних Україною крем'яністю кримських теренах, повинна була і далі мусити ставити такі запитання перед усіма — нібито українськими владами, які змінювали одна одну, але не змінювалися самі? На жіві владі сподівалися і сподіваються: що тут, у Криму, як і на тій же Донеччині, «самосійкою» проростуть і забують на весь обшир українські Слово, Культура, Дух, Патріотизм?.. От і досподівалися...

№ 26-5 від 30.05 2005 р.

Президенту Світового Конгресу Українців
п. Аскольду ЛОЗИНСЬКОМУ

(Копія — Генеральному Секретарю СКУ
п. Віктору ПЕДЕНКУ)

Вельмишановний пане Аскольде!

Просямо Вашого авторитетного сприяння у справі порятунку і повернення належної уваги українства та української влади до єдиної української газети в Криму — «Кримської світлиці», яка з початку 2005 року випускається в борг.

Працівники редакції 5-ї місяць без зарплатні роблять усе можливе, щоб все-таки не зупинити випуск часопису, який на минулих президентських виборах став для кримчан своєрідним духовним Майданом. Редакція досі не отримала від українського уряду жодної офіційної відповіді стосовно подальшої долі газети і наведення елементарного порядку в інформаційному просторі Криму. Замість того, щоб розбудовувати в конфліктному регіоні духовний «Світличний» інформаційний український Майдан, обнадіювати, організовувати і вести за собою людей, влада, немов зумисно, затягує проблему у гордів вузол.

Наши читачі — українці Криму, України, а через Інтернет — і всього світу — не розуміють, що діється? Виходить, режим Кучми, за якого у 2002 році було навіть підписане спеціальне президентське Доручення стосовно «Кримської світлиці», бачив проблему глибше, державніше? Невже сьогоднішні «помаранчеві» урядові ідеологи не усвідомлюють того, що кожен день затягування у вузол «Світличної» проблеми — це просто відвертій духовний саботаж, це компромат на нашого Президента, уряд, державу?

За останні місяці через матеріальну скрутку обсяг газети зменшився утрічі, загальний наклад — удвічі. Переяловинений і штат редакції. І взагалі, найбільша наша біда — кадрова: оператор комп'ютерної верстки (газету вже понад рік пріречений верстати сам редактор), відповідальний секретар, заступник редактора, заввідділами політики, економіки, інформації, освіти, культури, спорту, соціальних проблем, кореспонденти з фаховою освітою — це ті «газетні штики», на яких тримається кожна редакція. А у нас же їх немає роками — бо, по-перше, українськомовних журналістів в Криму взагалі не готують, а по-друге, у редакції немає коштів, щоб найняти фахівців. Так само, як відсутні транспорт, власне приміщення, а ще стабільність і впевненість у тому, що наш труд, наша державницькі інформаційні напрацювання в непростому для України регіоні будуть, нарешті, підтримані і належним чином поціновані.

«Кримську світлицю» знають, шанують і підтримують українці у світі. Хтозна, чи дожила б взагалі газета до цих днів, якби не благодійна допомога української діаспори, зокрема, Фондації ім. Івана Багряного з Канади, Наукового Товариства ім. Шевченка Америці, Комітету сприяння українській демократичній пресі (США), благодійників п. Марії Фішер-Сліж (Канада), Зіновія Квіта (США) та багатьох інших патріотів. Але така ситуація із вічним рятуванням державницького часопису, який у своїй державі мав би міцно стояти на ногах і слугувати Україні в зруїфікованому Криму ефективним інформаційним державотворчим інструментом, є просто ганебно! Де ж наша державна інформаційна політика? Чи відповідає хтось взагалі за інформаційну безпеку держави?

Просямо Вас, шановний пане Аскольде, як Президента авторитетної світової української організації, від усього світового українства поставити ці запитання перед нашою українською владою (нас вона, на жаль, не чує!) і домогтися від неї, нарешті, дій, а не постпомаранчевого пустослів'я. Во не буде в нас діла, якщо в Україні закриватимуться «Світлиці»...

3 повагою —
головний редактор

Віктор КАЧУЛА.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНОПОЛІТИЧНА
І ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНА ГАЗЕТА
«КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Адреса редакції: 95006, Крим,
м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, к. 13-14
Телефон: +7 (365) 51-74-08
+7 (978) 028-17-57

E-mail: kr_svit@meta.ua
<http://svitlytsia.crimea.ua>

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

№ 14 від 17. 06. 2015 р.

Президенту Світового Конгресу Українців
п. Євгену ЧОЛЮ

Вельмишановний пане Євгене!

Готуючи це звернення до Вас про порятунок єдиної кримської української газети — «Кримської світлиці» — віднайшов у своєму архіві схожого листа, з яким рівно 10 років тому звертався з тієї ж причини до Вашого попередника на цьому посту п. Аскольда Лозинського. Нічого ж не змінилося за це десятиліття, лише додалася на окуповані Криму та війна на Донбас. Здавалося б, треба у цій біді згуртуватися і берегти все те, на що може сперстися держава на цих територіях, за які боротися, напевне, ще не один рік. Але ж ні — знову штучно створюється ситуація, щоб українці зневирювались у зовсім іншій борні.

Так, невеличкий колектив газети «Кримська світлиця», який налічує на сьогодні лише півдесятка працівників, знову зневирюється у боротьбі за виживання. Через безгрошів'я та невизначеність подальшої долі газети за останній час троє працівників мусили звільнитися.

«Кримська світлиця» має трьох співзасновників: Міністерство культури України (з 2006 р.), Всеукраїнське товариство «Просвіта» і трудовий колектив редакції (з моменту заснування — 1992 р.). Редакція як структурний підрозділ входить до Державного підприємства «Національне газетно-журналне видавництво» (це структура Міністерства культури), яке є видавцем газети. Починаючи з лютого ц. р., газету припинили друкувати в Києві, посилаючись на брак коштів. Так само з лютого пропинили виплачувати зарплату працівникам «Кримської світлиці». Тобто, вже п'ятій місяць працівники української газети в Криму залишаються без засобів для існування.

Тим часом, за нашими спинами Міністерством культури і Газетно-журналним видавництвом ініціюється якесь підпільне переведення редакції із Сімферополя до Києва, звідкися з'являється датований ще 17 березня наказ про це переведення, з яким офіційно нікого не ознакомлювали, проте за його невідомності вже погрожують звільненнями. І це при тому, що працівники «Кримської світлиці» навіть в цих умовах продовжують виконувати свої службові обов'язки, готовуючи до друку щотижневі випуски газети, електронна версія якої регулярно виставляється на нашому сайті — <http://svitlytsia.crimea.ua>.

В. Качула

Редакція «Кримської світлиці» – єдиної україномовної газети в Криму – отримала черговий «сюрприз» від київського керівництва. Нещодавно співробітники дізналися, що наказом гендиректора Держпідприємства «Національне газетно-журнальне видавництво» Романа Ратушного ще від 17 березня (!) редакцію «Кримської світлиці» перевели до Києва. Мовляв, особистих контактів зі співробітниками «Світлиці» немає, поширювати газету на окупованій території неможливо. Тож пан Ратушний наказує «для відновлення виробничого процесу перевести редакцію «Кримської світлиці» до головного офісу видавництва в Києві. Головний редактор «Світлиці» Віктор Качула одразу ж звернувся до Ратушного з проханням прокоментувати «підпільний» наказ. Проте відповіді не дочекавася досі. За його словами, з моменту окупації Криму, тобто вже понад рік, жодного документа або відповіді на свої листи ні з видавництва, ні з Міністерства культури, ні з уряду України не отримав. Що відбувається з «Кримською світлицею» зараз, чи збирається редакція переселитися в Київ, «КримРеалії» запитали в головного редактора Віктора Качула.

– Пане Вікторе, коли і як Ви дізналися про цей наказ?

– Випадково. Наш колега в Києві на початку травня також випадково побачив цей наказ, класнув на мобільний і передав нам. Я, як кажуть російською, «офонарель». Так і написав: якщо це не фейк, пане Ратушний, поясніть і прокоментуйте, як його виконувати фізично, такий наказ? По-перше, проектуючи цей наказ, треба було порадитися з колективом. Як цей переїзд здійснити і хто поїде звісі? Наша журналістка, яка тут долгає 95-річну маму? Чи інша, в якої тут родина? Чи я маю залишити дружину?

– А в тому наказі не вказано, що співробітників газети забезпечать житлом, хоча б тимчасовим?

– Про що Ви говорите! Там сказано: «Відновити робочий процес». Я пишу у відповідь: так він не переривався, він триває, щотижня заглядає на наш сайт. Цей наказ, мабуть, створений заднім числом, коли вони там «долептили», що «кримська влада» дала термін переєстрації ЗМІ до 1 квітня. І вони підгадали під 1 квітня, мовляв: що нам перенестися, ми вже редакцію забрали до Києва. Тобто умишають руки. Якщо, не дай Боже, з кимось із нас тут щось станеться, у них є «калібі»: ми перевели редакцію в Київ. Але ж так не можна – ні по-людськи, ні юридично. Це – долі людей, доля газети, доля політики інформаційної. Вони переступили через людей. Ми для них, як п'яте колесо в їхньому возі. Ми їм заважаємо. Якби ми всі звільнілися, вони б зіткнулися з полегшенням. По-перше, скільки окладів вивільнилось, щоб «підсніжників» своїх саджати. Це – мародерство, інших слів немає. Люди тут 4 місяці не отримують грошей, а там справно платять «підсніжникам».

Востаннє, каже Віктор Качула,

співробітники отримували зарплату в січні. Проте, за його даними, на папері 9 працівників регулярно отримують гроши. В тому числі і той самий «підсніжник» – фотокореспондент, якого взяли до штату «Світлиці» в Києві. Про це стало відомо з офіційного звіту Державної фінінспекції, яка цього року проводила ревізію фінансово-господарської діяльності Національного газетно-журнального видавництва. Жодної фотографії від нового працівника «Світлиці» не отримувала.

– Тобо ви тут в окупації працюєте, прошеш за свою роботу не отримуєте, бо на папері редакція ніби перебіхала в Київ. Тож «Світлиця» тут ніби і немає?

– «Світлиця» працює. «Світлиця» щотижня оновлює свої випуски. Шоп'ятниці свіжий випуск, абсолютно готовий до друку, який ми паралельно виставляємо на сайті нашому і передаємо в Міністерство культури, і в видавництво, і в друкарню – будь ласка, тільки пальчики ворхніть і друкуйте газету.

Ми працюємо, хоч ряди поріділи. Нещодавно відповідальний секретар звільнілася. В неї двоє дітей-школярів, у чоловіка проблеми з роботою тут, вони знімали квартиру, зарплату не дають – це катасрофа. Вона пойшла до мами на Херсонщину, телефонує у видавництво, просить: скідайте ті гроші на картку, я мамі її залишу, тут близько, якось зможемо забрати, навіть на всю редакцію так можна було б на ту картку перерахувати. Її сказали: ні, треба приїхати в Київ, щось підписати. Вона поїхала. Приїжджає, а їй заявляють: грошей нема. І вона у відчай написала заяву на звільнення. Просто побачила, що це – глухий кут.

– І скільки людей залишилось в редакції?

– Через місяць ще одна наша

ГОЛОВРЕД «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»: ЯКБИ МИ ВСІ ЗВІЛЬНИЛИСЯ, ВОНИ Б ЗІТХНУЛИ З ПОЛЕГШЕННЯМ

співробітница іде звідси до Львова. І нас залишається тут четверо. І ще двоє на материкові – Сергій Лащенко у Львові і Микола Владімірович у Києві, який із Севастополя мусив вийти, бо там його теж дуже добре знають.

– А що з вашою зарплатою? Вам пояснили, з чим пов'язана затримка?

– Був наш представник у Києві з нашими довіреностями. Нічого не дали, нічого не пояснили. Лише передали, що чекають мене на виборчу нараду. Я написав Ратушному:

«Якщо це не цинізм, пане Романе, ти що? Навіть у країні часи – як Ви уявляєте собі таку «прогулянку», з урахуванням 4-х місяців безгромів'я? Про яку нараду – раптом уперше за понад рік окупаші – йдеться? Нам тут не те, що їздити, а істи за щось треба, а Вашої компетенції не вистачило, щоб організувати минулого тижня повернення через нашу довірену особу хоча в частині зарплатного боргу! Коли ще така нагода трапиться?»

Вибачте, пане Романе, але мушу запитати: Ви, дійсно, серйозно, широ і відповідально прогнате допомогти газеті і справі, яку купка людей тут ще намагається робити? Чому ж у такий цинічний спосіб це відбувається?

Відповіді знову немає. І я не знаю, які питання мають розглянутися на тій нараді? Може, компетенції нашої не вистачить, бо якщо це питання радикальні, то вирішувають їх мають співзасновники – трудовий колектив, який він не був маленький, він є співзасновником газети. Якщо йдеться про переведення редакції, то це не наказом якогось Ратушного вирішується, це – глобальна переміна, на межі припинення існування газети. Те, що там, у Києві, хтось буде пробувати видавати, воно теж має право на життя. І якщо діаспора кримська організує газету і наздирає там тисячу читачів – слава Богу, але це не буде «Кримська світлиця». Дух газети тут. Поки ми тут живі і вкорінені в кримській ґрунт. «Світлиця» уособлюється з нами. При слові «Світлиця» гزادуть: ага, там такий-то редактор, він трохи бандерівець, але, в принципі, порядна людина.

– Але «Світлиця» називає окупацию окупациєю, анексію анексією, а за це зараз у Криму кримінальні справи «на раз-два» заводять.

– Слава Богу, не тільки ми називаемо, а 99 відсотків світової спільноти це називає анексією. Будь ласка, давайте, посадіть

всіх. Я розумію, що це справа моменту і кампанії їхньої. Ось пішла зараз кампанія євромайданівців наших тут відловлювати, що далі «устроїтися». Може бути далі й така кампанія. Ale давайте сподіватися, що кампанія з іншого боку потужніша, і час працює на нас – багато людей і в Росії, і в Криму вже прозрілі і бачать, що ці події не на користь нікому. Віримо в Бога і в здоровий глузд.

– А ви не думали зареєструвати «Світлицю» тут за російським законодавством?

– Перше – для цього треба взяти російський паспорт. В мене його немає. Друге – треба йти домовлятися. І, я гадаю, що якби зараз, коли цих окупантів звинувачують у всіх гріхах, і справедливо звинувачують, з'явилася б українська газета, або двомовна, яка б брала в них інтерв'ю і показувала їхнє хоча відчасти людське обличчя, мабуть, на цій хвилі можна було б домовитися.

– Ви готові піти на це?

– Ні. Це – зрада. Я не вбережу обличчя газети.

– То що Ви збираєтесь робити далі?

– Сподіваємося на підтримку колег-журналістів. Якщо нам на наші листи не відповідають, то на їхні запити мусить відповісти.

* * *

У лютому Національне газетно-журнальне видавництво заявило про припинення друку «Кримської світлиці». Відтоді газета виходить в електронному варіанті на сайті, а також роздруківкою на листах А4, які місцеві читачі передають із рук в руки. Редакцію, виселену після анексії з орендованого приміщення (Мінкульт України 2014 року передав платити за оренду), прихистив меценат. Власного кутка в єдиній на півострові україномовній газеті за 23 роки існування в Криму так і не з'явилось. Зарплату співробітникам затримували регулярно.

– «Кримський світлиці» ніколи в Криму не було добре...

видавничий комплекс, комп'ютери, приміщення – три чудово обладнані для роботи кімнати, – каже він. – Не те, що не по-господарськи, це не по-людсько просто! Ale разом з тим, незважаючи на всі ці парапорнальні умови, колектив працює. Колектив продовжує випускати газету в Інтернеті. Нинішнього року вже випущено 11 номерів. Цієї п'ятниці вийде 12-й номер «Кримської світлиці».

Hi в прес-службі Міністерства культури України, ні в його Державному газетно-журнальному видавництві не знають, коли ж, нарешті, вийде паперова версія «Кримської світлиці». Директор видавництва Вікторія Карасьова розповіла, що досі не затверджено Паспорт бюджетної програми – документ, без якого неможливе перерахування коштів із Держбюджету, але з усіма питаннями щодо фінансування «Кримської світлиці» відсилають до Міністерства культури. Посадовці ж Мінкульту у відповідях на журналістські запити рекомендують звертатися до видавця – Державного газетно-журнального видавництва.

Володимир ПРИТУЛА
(Радіо «Свобода»)

2 квітня 2011 року, м. Сімферополь

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ: «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ», «КЪЫРЫМ» – ЯКУ Б ЩЕ ГАЗЕТУ В КРИМУ ПРИКРИТИ?

близько 4 мільйонів гривень, і фінансування уже розпочалося.

Газета «Къырым» – одна з двох видань, які виходять в автономні кримськотатарською мовою. Із 2002 року її дотував Державний комітет у справах національностей і релігій України. Однак у результаті реорганізації президентом Януковичем центральних органів влади у грудні минулого року Держкомнац припинив своє існування. Його функції щодо захисту прав національних меншин Глава держави розпорядився передати Міністерству культури.

Втім, у міністерській прес-службі повідомили, що процес реформування все ще триває, передача функцій колишнього Державного комітету у справах національностей і релігій Міністерству культури не завершена. Керівник прес-служби Олена Чередниченко не знає, коли закінчиться цей процес, але поки цього не станеться, газета «Къырым» на дотації з Мінкульту претендувати не може. Президент-

...

«КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» ЧИНОВНИКИ МІНКУЛЬТУ ВИГНАЛИ В ІНТЕРНЕТ

Формально більше шансів отримати бюджетні кошти в іншого кримського видання – єдиній в автономній україномовній газеті «Кримська світлиця». Міністерство культури України є її співзасновником, а Державне газетно-журнальне видавництво Мінкульту – її видавцем.

Однак із квітня 2010 року, що збіглося з часом зміни влади, фінансування газети та її виход припинився. Відновити випуск «Кримської світлиці» новим керівникам міністерства та його видавництва за рік не вдалося. Більше того, через борги півроку тому в Сімферополі опечатали приміщення редакції газети.

Головний редактор «Кримської світлиці» Віктор Качула розчарований. «Простою

Р. Карапедеев

На материковій частині України припинили друкувати єдину українському газету Криму «Кримська світлиця». Головний редактор цього видання Віктор Качула стверджує, що це сталося з вини засновника – Міністерства культури України, яке, за його словами, ще й відмовляється виплачувати співробітникам зарплату. Заступник міністра культури Ростислав Карапедеев в інтерв'ю для «Крим.Реалії» розповів про своє бачення ситуації з газетою і повідомив про те, як його відомство планує відновлювати роботу единого українського мас-медіа для кримчан.

— Головний редактор газети «Кримська світлиця» Віктор Качула стверджує, що з вини вашого міністерства припинили друкувати газету, а співробітникам не виплачують зарплату. Як ви прокоментуєте цю заяву?

— Дійсно, другі газети на сьогодні припинених, оскільки було ухвалене рішення про вихід газети в електронному форматі. Це пов'язано виключно із тим, що основний споживач – житель Криму, українець не має можливості сьогодні отримувати цю газету в друкованому вигляді ні через передплату, ні фізично шляхом доставки цієї газети якимись іншими способами, крім «Укрпошти».

Ми запропонували редакції перейти в такий формат, і нам здавалось, що тимчасово це було правильно рішенням. Ми запропонували редакції навіть переїхати до Києва. Було ухвалене таке рішення на рівні Державного підприємства «Національне газетно-журналне видавництво». Наскільки я володію інформацією, позитивно відповіді від людей, які залишились у Криму, наразі немає. Більше того, ми цих людей навіть не бачили. Я в міністерстві працюю чотири місяці, і весь цей час я не мав можливості побачитись з кимось із колишньою редакцією.

Навіть сам директор Національного газетно-журналного видавництва, яке виконує обов'язки редакції цього видання, теж головною редактором Качулу рік не бачив.

Мені здається, що це неправильното. Так не має бути. Проте редакція отримувала зарплату, ми її нараховували та пересилали в певний спосіб на карткові рахунки. Але орієнтовно в лютому було ухвалене рішення про призупинення. Оскільки ні головний редактор Качула, ні хто інший не з'явився, не повідомив навіть про своє існування.

Дивно, коли спілкування відбувається лише в електронному форматі.

маті між директором підприємства Ратушним і головним редактором Качулою. Останній навіть свого мобільного телефону не дає. Іх вже немає в місті, де була розташована редакція. Де вони зараз, – ніхто не знає. Приїжджають деякі колишні працівники редакції і повідомляють, що вони також не володіють інформацією про місцеперебування Качули. Замість цього в електронному форматі від головного редактора газети «Кримська світлиця» ми отримуємо запити на виплату зарплати навіть тим людям, які вже звільнені і не працюють в редакції.

Тобто існує перелік питань, можливо, технічного характеру, але вони потребують вирішення. Ми не можемо за рахунок державного бюджету виплачувати кошти невідомо кому. Бо, чесно скажу, якщо рівні людини не бачимо в очі, то ми вже не знаємо, хто це, де він, і як він себе почуває.

— Але газета виходить онлайн, і формально Качула залишається головним редактором.

— Так, його не звільнили з посади. Але хотілось бы людину побачити, запитати, які проблеми. Можливо, потрібно якісь нові формати затвердити для співпраці. Ми б хотіли, щоб газета працювала. Можливо, б хотіли, щоб інформаційна складова була обов'язковою. Чи буде це газета «Кримська світлиця»?

Люди звикли до неї. Нехай буде назва «Кримська світлиця». Ми не проти, нам, зрештою, все одно, як вона називається, головне, щоб вона здійснювала свою функцію. Для кримських українців очевидно, що більш ефективним буде електронний формат, який вони могли б читати через мережу Інтернет. Для кримчан в Україні доступним міг би бути і друкований формат.

Ясна річ, що та практика, яка була до останнього моменту, я маю на увазі невеликі тиражі газети, не задовільняла жодні потреби: ні потреби споживача, ні потреби міністерства як замовника. Вибачте мене, тираж

— Чи не порушуєте ви трудове законодавство тим, що не виплачуєте зарплату співробітникам редакції?

— Ми порушуємо трудове законодавство тим, що ми нараховували до лютого зарплату людям, яких ми в очі

ЗАСТУПНИК МІНКУЛЬТУРИ УКРАЇНИ: ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ» ВИХОДИТИМЕ В НОВОМУ ФОРМАТІ

не бачили, з якими не було ніякого письмового формального діалогу.

— А трудові договори з ними дійсні?

— Є трудовий договір безтерміновий, коли людину призначають на посаду. Але є інша норма, за якою ми з вами живемо, – відсутність упродовж трьох годин на робочому місці вже є підставою для догани, а дві такі догани – звільнення за статтею 40 КЗПП. У цьому випадку ми стоймо на порозі ухвалення кадрового рішення про звільнення за чисто формальними, але законними підставами.

— Чи є в міністерства плані відродити газету «Кримська світлиця»? Чи вважаєте ви взагалі, що вона потрібна?

— Я сказав би ширше. Ми вважаємо, що необхідно є інформація на присутність держави і громадськості у напрямку Криму. Тут може бути два аспекти. Перший аспект – це українці, які зараз є у Криму, які потребують інформаційного ресурсу та спілкування з материковим Україною. Чи може друковане видання зараз виконати цю функцію? Не думаю. Вибачте – неможливо. Поштою туди доставити газету не реально. Контрабандним шляхом теж не виходить. І люди бояться навіть формально привезти цю газету. Ми ж знаємо, що Росія – це неправова держава.

Інший напрямок, пов'язаний із Кримом, – це інформаційна та соціальна підтримка людей, які переїхали з Криму до України. Тут ми розширюємо нашу аудиторію. Не лише говоримо про етнічних українців, а й про українців за громадянством, кримських татар. Нещодавно було затверджене рішення уряду про створення «Кримського дому», інші рішення організаційного характеру.

Ми б хотіли, щоб інформаційна складова була обов'язковою. Чи буде це газета «Кримська світлиця»? Люди звикли до неї. Нехай буде назва «Кримська світлиця». Ми не проти, нам, зрештою, все одно, як вона називається, головне, щоб вона здійснювала свою функцію. Для кримських українців очевидно, що більш ефективним буде електронний формат, який вони могли б читати через мережу Інтернет. Для кримчан в Україні доступним міг би бути і друкований формат. Ясна річ, що та практика, яка була до останнього моменту, я маю на увазі невеликі тиражі газети, не задовільняла жодні потреби: ні потреби споживача, ні потреби міністерства як замовника. Вибачте мене, тираж

1000 примірників і передплата тільки 200 – це не просто крапля в морі, це окремий запах плову, як у притичі про муллу і Ходжу Насредіна.

Ми хочемо поправити ситуацію. Якщо це буде інформаційний державний ресурс, він має бути ефективним, масовим і доходити до конкретного споживача.

Чесно будемо говорити: друковані видання зараз – дорога справа, собівартість дуже висока. І відверто скажу, ми більше зараз думаємо про те, щоб зорієнтувати нашу інформаційну роботу в електронному форматі.

— Які найближчі кроки з відновлення роботи видання ви плануете зробити?

— Наступного тижня буде оголошений конкурс на заміщення вакантної посади директора Національного газетно-журналного видавництва, яке здійснює функцію редакції газети. Ми сподіваємося, що приде людина сучасна, освічена, яка зможе ухвалити оперативну та вірні рішення.

Після цього ми хотіли б обов'язково активізувати нашу роботу в кримському напрямку. Зокрема, ми запропонували редакції переїхати. Хто не може переїхати, ми ухвалимо організаційне рішення про звільнення цих людей. А на їхні місця буде оголошений конкурс з тих, хто може працювати в Києві.

Хто не може переїхати з теперішньої редакції, але хоче працювати у форматі учасників цього процесу, ми будемо пропонувати їм створити в Криму кореспондентський пункт із наданням відповідного статусу, щоб можна було отримувати інформацію безпосередньо з місця подій.

Тому рішення найближчим часом будуть, будуть або нові люди, або ці люди переїдуть до Києва. Вони почнуть роботу, і вже до кінця цього місяця буде зрозумілий план дій, а до кінця літа, я впевнений, буде газета в новому форматі в Інтернеті, і, дай Бог, за наявності фінансування, – в друкованому варіанті.

Іван ПУТЛЮВ

НАША ПІСНЯ ГАРНА, НОВА...

Ідея про «депортацию»

«Кримської світлиці» з Криму до Києва (і яким медом вона вам намазана?) не нова – понад 4 роки тому те саме намагалося «прoverнути» на той час «донецьке» керівництво Газетно-журналного видавництва. Публікуємо документ, де працівниці газети (а такого листа отримав кожен) пропонується зробити вибір: або Київ, або звільнитися... Тоді якось відбилися.

Міністерство культури і туризму України
Державне підприємство
ГАЗЕТОНО-ЖУРНАЛЬНЕ ВИДАВНИЦТВО
МИНІСТЕРСТВА КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ідентифікаційний код 16482679
03040, м.Київ, вул. Васильківська, 1, тел/факс (044) 201-65-23
Рп 37128003000584 в УДК у м.Київ, МФО 820019

Вих. № 133
від 19.12.2010 р.

Шановна (-ий) *Сергій Костинський!*

У зв'язку з необхідністю врегулювання питань щодо укладення видавничого договору між співзасновниками газети «Кримська світлиця» та Державним підприємством Газетно-журналне видавництво Міністерства культури і туризму України, здійснення перерестації видання відповідно до ст. 20 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», повідомляємо, що з 01.03.2011р. редакція газети буде розміщуватися за адресою м. Київ, вул. Васильківська, буд. 1.

Відповідно до ст. 32 КЗПП України прошу надати згоду про переведення на роботу в іншу місцевість шляхом направлення відповідної заяви на адресу видавництва у термін до 01.02.2011р.

Додатково повідомляємо, що у випадку ненадання працівником згоди на продовження роботи в нових умовах, трудовий договір буде припинено на підставі пункту б статті 36 КЗПП України з виплатою вихідної допомоги у розмірі не менше середнього місячного заробітку на підставі ст. 44 КЗПП України.

Директор

Карасьова В.В.

МИНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ НЕ ВІДПОВІДАЄ НА ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗАПИТ «ТЕЛЕКРИТИКИ» ЩОДО «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

У МІНІНФОРМПОЛІТИКИ ПООБІЦЯЛИ ВИВЧИТИ ПИТАННЯ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» ТА ВІНЕСТИ ЙОГО НА НАСТУПНИЙ БРИФІНГ

У Міністерстві культури України стверджують, що інформаційний запит «Телекритики» є зверненням громадян, а тому вимагають подати його не в електронному вигляді, а поштою. Про це «Телекритиці» повідомила головний спеціаліст сектора організації доступу до публічної інформації Мінкультури Юлія Мартиненко.

Запит було подано 8 червня після публікації «Телекритикою» новини «Співробітники «Кримської світлиці» чотири місяці не отримують зарплату – головний редактор». У ній ідеться про те, що, як повідомив головний редактор «Кримської світлиці» Віктор Качула, колектив редакції чотири місяці не отримує зарплату, а його відкриті звернення щодо проблем редакції ігноруються мі-

яким у видавництві бачать подальшу роботу видання «Кримська світлиця»?

З якою метою було видано наказ щодо переведення редакції із приміщення у Сімферополі до офісу видавництва на вул. Васильківській, 1, про який Віктор Качула, за його словами, дізнався з власних джерел?

«Телекритика» надіслала свій запит на електронний адресу прес-служби Мінкультури: presa@mincult.gov.ua та електронну адресу генерального директора Національного газетно-журналного видавництва Романа Ратушного, з яким нам не вдалося зв'язатися телефоном.

9 червня із сектора організації доступу до публічної інформації «Телекритиці» повернули наш інформаційний запит, повідомивши таке: «Ваше звернення має розглядатися відповідно до Закону України «Про звернення громадян».

Відповідно до вимог Закону України «Про звернення громадян» (ст.

ВІДПОВІДЬ ПАНУ КАРАНДЕЄВУ ВІД «ЗАГУБЛЕНИХ» ПРАЦІВНИКІВ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

Хочу висловити свої враження від інтерв'ю з шановним паном заступником міністра культури Р. Карандеєвим щодо долі «Кримської світлиці». Я — одна з тих самих, «загублених» паном заступником міністра, працівників. Працюю вже майже 7 років на посаді літературного редактора газети «Кримська світлиця». Чесно кажучи, прочитавши це інтерв'ю, я була дуже обурена тим ставленням нашого київського керівництва стосовно своїх же співробітників, які працюють вже не один рік у редакції. Виникає дуже багато запитань, які я постараюся озвучити.

Шановний пан Карандеєв каже, що працює на своїй посаді вже чотири місяці, а ще жодного разу не бачив когось із працівників «Кримської світлиці». Дивно, адже я і гадки не мала, що повинна показуватися на світлі очі заступника міністра. Крім того, він каже, що за останній рік у видавництві взагалі не бачили когось із нашої редакції. Теж дивно, бо в серпні 2014 року особисто я (і тому є свідки, принаймні у бухгалтерії, і навіть мій осо-бистий підпис у документах) була у видавництві, де забирали заробітну плату працівників редакції, і на свій страх і ризик везла її в Крим — це я до того, що, за словами пана Карандеєва, видавництво надсидало нам кошти на якісні карткові рахунки. Можливо, я не зустрілася з генеральним директором НГЖВ паном Ратушним — і в цьому моя провінція? Але я не уповноважена з своєю посадою зустрічатися з самим генеральним директором, адже у мене було трохи інше завдання, та й сам пан Ратушний, мабуть, знат, що приїхав представник редакції, і міг би викликати мене до себе, якщо в цьому була б потреба? Та й у грудні 2014 року я телефонувала до бухгалтерії, збиравчись приїхати до Києва за заборгованостями за три місяці грошима, але почула у відповідь, що гроші, можливо, будуть у 20-х числах грудня, та й взагалі проблема їх зняття, адже вони лежать на депозиті (тобто, я так розумію, на наших грошах ще й заробляють відсотки, цікаво хто?). 26 грудня, як усім відомо, було припинено рух потягів у напрямку Криму і назад. Відповідно, свої гроші ми побачили тільки в кінці січня, та й то з проблемами. Я детально все це розказую тому, щоб не думали ні пан Карандеєв, ні

наші читачі, що видавництво справно і вчасно піклується про своїх співробітників, хоча він і заявляє про це. Скажете, що я все про гроши, які, за словами шановного пана заступника міністра, видавництво до лютого 2015 року нарахувало невідомо кому, адже вони нас в очі не бачили. Але, перепрошу, повторюю, я працюю в газеті вже майже 7 років, моя трудова книжка перебуває у видавництві стільки ж, мене бачили (звісно, тоді, коли приїжджаю) і наші київські керівники. Тим більше, коли я буду вичитувати газету, якщо їздитиму до Києва? То чому раптом до лютого я була, так би мовити, у «законі», а після лютого (якраз після того, як нас перевели в електронний формат) я вже ніхто??? Дивно! Крім того, я і зараз є (здивувала?), я і зараз працюю, так, я працюю вдома (бо з пріміщенням нас вигнали — через несплату видавництвом боргів у червні минулого року), надсилаю вичитані сторінки

нула торік український мобільний зв'язок у Криму, не я припинила рух потягів, не я, врешті-решт, анексувала Крим. То чому ж я, мешкаючи тут, у Криму, переживши, ви навіть собі не уявляєте, який моральний шок від подій торік, мушу за все це розплачуватися? Я так само, як і ви, громадянка України, і я, мабуть, не винна в тому, що народилася і живу в Криму. Я так само (сподіваюсь), як і ви, люблю свою Батьківщину, свою мову, інакше б не пішла вчитися на українське відділення філології у зросійщеному Криму, і не працювала б 17 років за фахом. А зараз, виявляється, я не потрібна ні тут, ні в Києві? Не здивуюсь, якщо у видавництві мене вже їз вільнили.

Щодо нашого переведення до Києва, яке нам нібито «запропонували». Чи забезпечить видавництво в такому випадку особисто мене житлом, адже на мою зарплату у 1300 гривень зняти навіть якусь кімнатку у Києві і прожити місяць на ці гроші

на нам не виплачували зарплату, а у липні нас виселили з орендованого у базі-готелі МДЦ «Артек» приміщення. Я це дуже добре, пан Карандеєв, пам'ятаю. Причому «модернізатори» зараз у видавництві ті самі, як не дивно.

До речі, шановний пан заступник міністра, мені не зовсім зрозуміла в інтерв'ю одна ваша фраза, процитую:

«...Чи може друковане видання зараз виконати цю функцію? Не думаю. Вибачте — неможливо. Поштою туди доставити газету нереально. Контрабандним шляхом теж не виходить. І люди бояться навіть формально привезти що газету. Ми ж знаємо, що Росія — це неправова держава...». Ви що ж, візнаєте, що Крим — це Росія? Дивно, мені здається, що чиновник такого рангу, як ви, мав би думати інакше...

Запитаете, чому я так рву душу? Поясню, сподіваюся, що маю на це моральне право і ви зрозумієте мене по-людськи. Хоча і працюю в

ходилися вороги. Та й що говорити — проблеми у «Кримської світлиці» були завжди. Але у жовтні 2000 року батька не стало — він помер від інфаркту на 55-му році життя. Його серце не витримало постійного навантаження, постійних поїздок до Києва, постійного переймання через долю газети і ВІКЦУ (адже він був ще її організатором створення Всеукраїнського інформаційно-культурного центру в м. Сімферополі і саме за нього цей центр став функціонувати) — і розірвалося. Як думаете, мені, як дочці, зараз легко сприймати фактичну ліквідацію «Кримської світлиці» руками людей, які її навіть не створювали, або те, що мене ставлять в умови фактичного звільнення, та що їй за статтею (як сказано в інтерв'ю — ст. 40 КзПП — відсутність на робочому місці)?? Я прийшла працювати в газету з єдиною метою — продовжити те, що робив мій батько, принаймні так, як вмію, і я працювала і працюю старавно і суміліно, незважаючи на жалюгідну зарплату (звісно, поважні редактори із видавництва можуть мені закинути деякі помилки, які після мене вони знаходили, але зазначу, що вичитую газету сама, адже посаду коректора скоротили, тому й іноді, на жаль, трапляється ефект «заміленого ока»).

Я розумію, що зараз на сході країни йде війна, повірте, серце кров'ю обливается від того, як і від того, що відбувалося торік на Майдані. Проте я заспокоювалася себі тим, що навіть тут, у Криму, зараз я роблю щось для своєї країни. Хай навіть не таке масове і тиражоване, як вам би хотілося (згодна, що тираж маленький і треба його підвищувати), але принаймні своє, рідне, українське. А виявляється, що для вас у міністерстві і видавництві я всього-на-всього штата одиниця, яку можна звільнити за статтею за ВІКОНУВАНУ роботу чи перевести в Київ без моєго відома. Сумно, дуже сумно.

І настанок. Мені здається,

**Володимир Сильвестрович
Миткалик**
На фото унизу: грудень
1999 року, 500-й номер
«Кримської світлиці»,
В. С. Миткалик у центрі

Осінь 2010 року. Наш бездомний колектив, залишившись після «господарювання» київських «модернізаторів» без приміщення, проводить планірку на вулиці під «Артеком»...

по Інтернету, плачу за Інтернет, врешті-решт, не отримуючи за 4 місяці жодної копійки від видавництва, яке зобов'язане платити за мою роботу заробітну плату! І всю мою роботу (тобто сторінки) головний редактор надсилає справно і у видавництво, і у друкарню, і в Міністерство культури. То чому, шановний пан заступник міністра, мені зарплату не нараховують? Крім того, чому особисто мене не ознайомили з наказом про переведення до Києва? Адже моя адреса не змінилася, де лист із видавництва із цим наказом??? Ви кажете, що з нами відсутній зв'язок. Але ж це не я вим-

фізично я не зможу, це ж зрозуміло. Та й нас вже, пам'ятаю, переводили до Києва 4 роки тому... Щодо удосконалення і модернізації газети і виходу її у новому форматі... Безперечно, згодна, що будь-яку газету треба постійно удосконалювати й оновлювати, щоб вона була цікава читачам. Навіть сперечатися не буде. Але пам'ятається мені, як 5 років тому (коли нашого головного редактора В. В. Качулу звільнили з посади) нашу газету «модернізували» до того, що у квітні 2010 року (тобто буквально через три місяці) вона перестала виходити, з травня до жовт-

редакції 7 років, проте мое життя з «Кримською світлицею» пов'язано вже років 20. Мій батько, Володимир Сильвестрович Миткалик, з 1995 до 2000 року був її головним редактором. Тому на моїх очах, можна сказати, відбувалось її становлення. Я бачила, наскільки важливим це було для батька і його соратників — зробити в Криму українську газету. Він жив нею. Постійно їздив у відрядження до Києва, налагоджуючи там зв'язки, вирішуючи різні питання, зокрема, і щодо зарплати, бо відчував відповідальність перед своїм колективом. Бо тут, у Криму, у газеті завжди зна-

У центрі з газетою — перший редактор «Кримської світлиці» Олександр Павлович Кулик. В. С. Миткалик стоїть другий праворуч

На інформаційному ресурсі ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» — сайті CultUA.media у вівторок з'явився коментар стосовно «Кримської світлиці» одного з її співзасновників — голови Всеукраїнської «Просвіти» імені Тараса Шевченка Павла Мовчана. А ну ж, як піклуються про нас побратими?

«Кримська світлиця» ЗАБУЛА ПРО ЧИТАЧІВ. СТЕПОВИЙ КРИМ НАСЕЛЕНИЙ ПЕРЕВАЖНО УКРАЇНЦЯМИ...

За коментарем щодо ситуації з газетою «Кримська світлиця» ми звернулися до одного з її засновників (інші два — Мінкультури і трудовий колектив міфічного підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця») — голови Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка Павла МОВЧАНА.

Довідка: Павло Михайлович Мовчан — український громадський діяч, журналіст і політик; поет, перекладач, сценарист. Заслужений діяч мистецтв України (1993 р.); голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, шеф-редактор газети «Слово Просвіти»; член Комітету Національних премій України імені Т. Шевченка (з листопада 2005 р.). Член Спілки письменників України (з 1972 р.). Лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка (1992 р.).

— Я причетний безпосередньо до ініціативи і до реалізації проекту, який називався «Українське слово в Криму». Усвідомлюючи те, що Крим наскрізь русифікований, що там була тільки одна партійна газета, ми («Всеукраїнське товариство «Просвіта» — ред.) заснували разом із покійним Олександром Куликом «Кримську світлицю», виходячи з того, що є великий відсоток українців в Криму, що є необхідність українізації та активізації українського елементу в Криму, що не буде проблеми з передплатою. Дійсно, на перших порах у нас не було проблем з передплатою, особливо в степових районах, які належать українству, бо там на 78–80% переважає українська етнічна група. Ми виходили з того, що ця газета поступово буде вrostати в це автономне утворення.

Спочатку газета фінансувалася виключно на кошти «Просвіти», певна була бюджетна підтримка. Поза тим, залежно від того, хто був представником президента по Криму, заликали додаткові наші преференції.

Наприклад, можна пригадати, коли представником президента в Криму був Анатолій Матвіенко. Він допоміг забезпечити газету папером, що було дуже важливо.

Ми наразилися на шалений опір російської преси. «Кримська газета», приміром, нас поглинала з номера в номер, називала нас фашистами.

Це відома риторика, вона не нова. Вона сьогодні випливла на поверхню, а тоді це була така риторична фігура, яка застосувалася до редактора, до голови «Просвіти» і до всіх працівників «Кримської світлиці». Зтуртували кілька поважних журналістів, у нас навіть була своя мережа, і в Ялті були кореспонденти, і в менших містах. Дві газети, які тягли «Просвіту» в Криму («Кримська світлиця» і «Дзвін Севастополя» — ред.), виконували важливу державницьку роль. Це зробив не уряд, не президентська адміністрація, а громадська організація. Але внаслідок втрати двох дуже ініціативних, дуже самовідданіх редакторів як Олек-

сандр Кулик і Володимир Миткалик, які, Царство Небесне, відійшли в ті світи, ми, не маючи великого впливу, погодилися на те, щоб це видання очолив Віктор Качула.

Потім, очевидно, з якихось своїх міркувань Віктор Качула почав домагатися, щоб ми обов'язково допустили у склад засновників, окрім «Просвіти», трудовий колектив і Міністерство культури України. Таким чином вийшло, що видання в останні роки було під опікою Міністерства культури в Україні, а паралельне функціонування двох різних форматів. Наприклад, у Херсоні (не треба до Києва, в Києві ми ситуацію не поліпшимо, ми не матимемо передплатника), який фактично сьогодні стає дублюючою адміністративною одиницею для Криму, адміністративним ядром, таке видання можливе: повноформатне, паперове. Електронне — в Криму і паперове видання тут.

Не треба розформовувати колектив у Криму. Треба, більше того, тримати цей колектив, він буде робити свою роботу, дуже важливу роботу. Хтось має опікуватися тими українцями, які не виїхали, які не покинули в силу різних причин півострів. Наприклад, голова Всеукраїнського об'єднання «Просвіта» Сергій Савченко не вийшов з Криму, бо у нього тяжко хвора маті, 92 роки, яку він не покине напризволяще. Наприклад, професор Петро Вольвач або Валентин Негода, який живе в Севастополі. Є багато дуже українства, яке цікавиться українським життям і хоче, щоб українське життя було приняте в Криму.

Кримські татари не вивозять усіх кримських татар, а кажуть: живіть, бо це — ваша батьківщина. Українці не повинні вивозити всіх, бо це — наша земля.

І виходячи з цих стратегічних усвідомлень, ми повинні зробити так, щоб це був впливовий інформаційний орган.

Один, який є, а інший — у Херсоні. Я знаю потужних журналістів у Херсоні, які можуть це видання зробити помітним. Такою я бачу перспективу існування «Кримської світлиці».

Спілкувався Євген БУКЕТ
«Культура і життя»
<http://www.cultua.media/krymska-svtlica-zabula-prychitachv-stepovij-krim-naselenij-perevazhno-ukrancjami>

ВІД РЕДАКЦІЇ «КС». Щоб нагадати шановному Павлу Михайловичу й усім читачам, з яких таких «своїх міркувань» довелося перереєструвати «Кримську світлицю», вище публікуємо два листи з тих років. Також маємо уточнити, що трудовий колектив від самих початків був співзасновником газети. «Міфічне» підприємство «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця» багато років вдавало газету до моменту перереєстрації, зрозуміло, що його трудовий колектив був записаний у свідоцтві про державну реєстрацію співзасновником. Анатолій Матвіенко ніколи не був представником президента в Криму, головою кримського уряду — так. Прийом на роботу в редакцію «Кримської світлиці», яка є структурним підрозділом «Газетно-журнального видавництва», — це компетенція його генерального директора, тому приписочка «про доньку редактора» — це, напевне, комплімент батькові...

У те, що «Кримська світлиця» після того, як її співзасновником стало Міністерство культури України, перестала бути гостро публістичною і «толерувала» кримську владу, може повірити тільки той, хто її ніколи не читав! Втім, це не пізно вправити — сайт «Світлиці» з її архівами відкритий для усіх, хто має очі. І совість.

Рукописи не горять!

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА
ТА ЛІТЕРАТУРНА ГАЗЕТА
«КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ».
Адреса редакції: 95006, Крим,
м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, к. 13-15.
Телефон: 51-13-24, 51-13-25, 51-13-27.
Факс (0652) 51-13-24.
E-mail: wik@swit.crimea.com
Розрахунковий рахунок № 26000452086870
в АКБ «Укросіббанк»
м. Сімферополя.
МФО № 324010 ОКПО 20679407.

№ 27-5 від 30.05 2005 р.

ALL-UKRAINIAN PUBLIC-POLITICAL
AND LITERARY NEWSPAPER
«KRYMS'KA SVITLYTSIA»
Address: Gagarina str., 5, ap. 13-15.
Simferopol, Crimea, 95006.
Tel. 51-13-24, 51-13-25, 51-13-27.
Fax (0652) 51-13-24.
E-mail: wik@swit.crimea.com
Account current № 26000452086870
in Simferopol Branch
of «Ukrosibbank».
MFO № 324010, OKPO 20679407.

Голові Всеукраїнського товариства «Просвіта»
ім. Т. Г. Шевченка,
народному депутату України
МОВЧАНУ П. М.

Шановний Павле Михайловичу!

Ta katastrofічна ситуація, у якій опинилася нині «Кримська світлиця», і повна неспроможність чинних співзасновників самотужки виправити її спонукають звернутися до Вас із пропозицією невідкладно викласти Ваше бачення подальшої долі газети, шляхів подолання цієї кризи і уbezпечення в майбутньому від повторення проблем із виданням в Криму українськомовної державницької газети. Okрім проблем фінансових, кадрових, видавничо-технічних, офісних, транспортних, потребує серйозного перегляду статут редакції. Ніякої критики не витримує отримана мною «у спадщину» укладена ще понад 10 років тому співзасновницька угода, в якій абсолютно не визначені, насамперед, конкретні обов'язки співзасновників із забезпечення безперебійного і якісного видання часопису. Практично вся відповідальність за це лягла на плечі трудового колективу, який роками вимушений працювати просто в екстремальних умовах.

Якщо у найближчий час ми не отримаємо відповіді на викладені вище насущи для «Кримської світлиці» запитання, трудовий колектив залишає за собою право шукати прийнятні шляхи порятунку газети — аж до зміни її співзасновників. Запевняємо Вас, що колективу «Світлиці» зберегти в нинішніх умовах обличчя і душу газети буде напевне ж не важче, ніж на минулих президентських виборах.

Головний редактор

Віктор КАЧУЛА

P. S. Подаємо копії деяких документів, з якими ми зверталися до Вас у минулому, шукаючи порятунку. На жаль, ні реальної допомоги, ні навіть відповіді на наші звернення газета від Вас не дочекалася...

Голові Всеукраїнського товариства
«Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка,
народному депутату України
МОВЧАНУ П. М.

14 лютого 2006 р. м. Сімферополь.

Шановний Павле Михайловичу!

Українська громада Криму стурбована тими вкрай неприйнятними умовами, в яких уже другий рік після перемоги демократичних сил на минулих президентських виборах (а взагалі — 14-й від дня заснування) продовжує видаватися єдина справді українська за духом і змістом державницька газета на півострові «Кримська світлиця». Досі не розпочате фінансування часопису, хоча відомо, що на це у Держбюджеті України на 2006 р. передбачені відповідні кошти.

Редакція тримається з останніх сил, не маючи змоги через відсутність фінансування укомплектувати штат україномовними фахівцями, яких, до всього, у Криму не готують, тож «Кримська світлиця» могла б бути її полігоном для підготовки таких спеціалістів. Газета вже майже рік виходить утричі меншим обсягом — лише на 8-ми сторінках, хоча навіть за «режиму» Кучми кримські українці мали змогу отримувати щотижня повноцінний 24-сторінковий часопис із трьома додатками — дитячим, молодіжним та спортивним.

Найприкірше те, що читачі «Кримської світлиці», кількість яких у 2006 році, незважаючи на непросту долю часопису, зросла майже у півтора раза, терплячи інформаційний голод напередодні виришальних парламентських виборів, коли сотні російськомовних видань ведуть знавісну антиукраїнську, антодержавницьку пропаганду в Криму, зомбуючи людей мільйонними сумарними тиражами. Гідно протистояти цьому дів'ятыму бруду й брехні одна газета на

півострові, до того ж позбавлена елементарних умов для роботи, просто не в змозі.

Шановний Павле Михайловичу! Від імені українців Криму ми дякуємо Вам за все, що зроблено Вами особисто й очолюваним Вами товариством «Просвіта», яке є одним із співзасновників «Кримської світлиці», для підтримки редакції, зокрема, за посильну фінансову допомогу та за відвантаження Держбюджету окремий рядок для благостранджаальної української газети в Криму. Але, на превеликий жаль, я показує практика, цих зусиль окремих ентузіастів та громадських організацій мало для того, щоб навести лад в інформаційному просторі кримської автономії. Цією проблемою має серйозно й відповідально займатися держава.

Ось чому редакція звернулася до спорідненої державної структури — Міністерства культури і туризму України, через яке у поточному році має здійснюватися фінансування «Кримської світлиці», з пропозицією увійти до складу співзасновників часопису, щоб мати державні гарантії створення необхідних умов для діяльності і розвитку державницького друкованого органу в одному з політично найпроблемніших регіонів України. Принципова згодна на це міністра культури і туризму І. Д. Ліхового отримана. Закликаємо Вас, шановний Павле Михайловичу, як одного із співзасновників просвіницького часопису, зробити все від Вас залежне, щоб об'єднати усі громадські і державні зусилля і можливості для перетворення «Кримської світлиці» у потужне, тиражне, конкурентоспроможне видання в Автономній Республіці Крим.

П. ВОЛЬВАЧ,
голова Кримської філії Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка
М. ДУБРОВСЬКИЙ,
голова Кримської організації товариства відродження української нації
А. ПЕТРОВА,
голова Кримського товариства української мови
С. САВЧЕНКО,
голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка
П. СМОЛЯНІНОВ,
голова Ліги етнічних українців Крим

ВЕТЕРАНИ АФГАНІСТАНУ – ЗА НЕЗАЛЕЖНУ УКРАЇНУ!

Нешодавно в місті Ірпені на Кийшині вийшла друком книга Володимира Еннанова, кримського татарина за національністю, «Афганці Приирпіння: «Воїни-інтернаціоналісти проти війни». Вона містить низку інтер'ю з ветеранами неоголошеної війни в Афганістані та деякі інші матеріали цієї тематики. Частина матеріалів опублікована російською мовою.

Ветерани згадують Афганістан, діляться своїми міркуваннями. Підполковник Валерій Малащенко розповідає: «Над жаль, траплялися випадки, коли дехто з наших військових провокував озброєні сутички. Під час зупинки колони солдати могли зайти в магазин, наставити автомат на бача (дитину), яка тортує, і забрати спиртні напої... Не встигне колона дійти до місця призначення, як погана новина про цей випадок швидко рознесеться серед місцевих. А потім наші колони влаштовували засідки, обстрілювали. Гинули ні в чому не винні люди. За подібні противправні вчинки ми й розплачувалися своїм життям. Були і поодинокі випадки самоволки солдатів. За кожним зниклим солдатом організовували військові рейди. Знаходили криваві, пошматовані трупи. Ми проводили серед солдатів виховну роботу, випускали стінгазети з фото закатованих, аби не було бажання у них у подальшому порушувати дисципліну. Але значно важче було придумати причину і для керівництва, і для рідних, що їхній син загинув саме смертю героя, а не так, як було насправді. Робилося це з однією метою, аби сім'я змогла отримати за цього передбачені законодавством пільги. Після прихильності ділові місцевого населення до нас танула, як весняний сніг. Нам нерідко доводилося звертатися за допомогою до старішин, організаций безпеки Афганістану для урегулювання конфліктів».

Володимир Еннанов зауважив: «Часто доводиться чuti від воїнів-інтернаціоналістів, що наша армія, маю на увазі рядовий та сержантський склад, була справді робітничо-селянською. Сині високопосадовців там і близько не було».

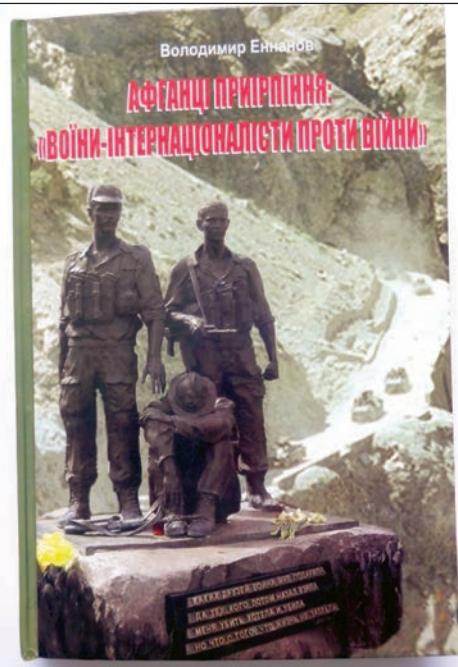
Валерій Малащенко підтверджує: «Це, дійсно, так. Лише наприкінці війни, коли вже почали виводити поетапно наші війська, дехто з синків офіцерів, зрозуміло, не без користі для себе (потрібно ж було отримувати різні пільги учасника бойових дій), набирається сміливості потрапити до Афганістану. Правда, лише як штабні працівники, які не брали участі у різних військових операціях».

Василь Жолуденко говорить: «Ввод войск в Афганістан местное население считало не-

правильным и грубым вмешательством в их внутренние дела. Они сами часто нам об этом говорили, некоторые угрожали, камнями бросали, гранатами, и это мирное население. Это – их земля, понимаете, а мы влезли туда. Какому народу понравится, чтобы их кто-то угнетал?».

Микола Сиденко – перший ірпінець, який потрапив в Афганістан. Він розповідає: «Командир сказав, щоб добровольці написали заявки з проханням направити їх служити до Афганістану. Зрозуміло, це був добровільно-примусовий наказ. Нам, стрілкам, нічого не залишалося, як погодитися». І далі він пригадує: «Протягом двох років служби постійно хотілось іти. Спочатку мали можливість іти хліб. Одна буханка на 30 чоловік, а потім забули і його смак. Суха картопля, трохи тушонки. Вона для нас була деликатесом, а замість кави отримували згущенку. Аби вгамувати голод, робили з неї бурду. Для нас за щастя було піти на бойову операцію. Хоча знат, що можна загинути, але там можна було чимось поживитися! Найгірше покарання, – коли залишили чергувати у військовій частині. Одного разу накинулися на сад, де росли зелені гранати. Найлися досічкою, а потім у роти дізентерія розпочалася. Одного разу роздобули мед. Від душі посмакували. Якось мій терпець урвався, і я зробив зауваження командиру про погане харчування. Його реакція була неочікуваною. Всіх вишикували, мені при бійцях зірвали сержантські погони за «негідну поведінку» і жбурнули їх під ноги. Я, проковтанувши образу, сказав: «Не ви мені присвоювали військове звання, не вам його й позбавляти!».

Комунистична влада забороняла говорити про участі радянських військових у війні в Афганістані. На похоронах загиблих в Афганістані співробітники КДБ забороняли фотографувати, конфіскували пілку. Коли в 1986 році хоронили лейтенанта Дмитра Григорова, то на надмогильному пам'ятнику написали: «Загинув при виконанні інтернаціонального обов'язку в Афганістані». Але батькам настійно радили зробити напис: «Помер в Афганістані». Щоб залишили перший напис, матері офіцера довелося звернутися в Ірпінську міськраду. Вам це нічого не нагадує? Та така ж сама ситуація нині в Росії із військовиками, яких Путін посилає завойовувати Україну. А потім московська влада заявляє, що це – приватні особи, які добровільно поїхали воювати в Україну. В Росії відроджено систему комуністичного лице-

містра Радянського Союзу.

Ірпінські ветерани Афганістану згадують добром словом своїх побратимів Миколу Личака й Олександра Давидчука. Минулого року вони повезли волонтерську допомогу в зону бойових дій на Донбас. І залишилися там добровільно в складі батальйону «Айдар». Обидва загинули в бою. Давидчуку було 48 років, Личаку – 51. В обох залишилися діти. У Давидчука – 8-річна донечка, у Личака – двоє дорослих синів, один з яких інвалід. А дружина Миколи Личака померла у 2012 році.

Ветерани Афганістану виступають за незалежність України. Заступник голови регіональної міської організації Української спілки ветеранів Афганістану Костянтин Кукушкін обіцяє: «За Україну буду сражатися. Я родився в Україні, здесь наша родина, здесь похоронены наши предки. Это – наша Родина. И своих детей буду воспитывать также. Я не знаю, что может быть выше чувства патриотизма, которое ведет человека защищать свою землю до последней капли крови. Это что-то внутреннее, природное, инстинктивное».

Підполковник Леонід Лихоша згадує: «Недавно в Ворзеле мы праздновали день освобождения города от немецко-фашистских захватчиков. Я встретился с одним полковником, который в Министерстве обороны занимал должность в пропагандистском отделе. Он рассказал, что ему уже сейчас предложили идти в агитационный отдел. Он отказался. Я спросил почему. На что он ответил, что их разогнали, ликвидировали в свое время, а сейчас пожинают то, что сами поселяли. То есть никакой информационной

идеологической оброботки местного населения Донбасса. Где же те самые агитаціонні машини, которые немци использовали во время войны? Ну, используйте эти методы, рассказывайте местному населению. Почему, как раньше, не начинить снаряды листовками и не выстрелить в сторону гражданских в зоне АТО. Даже в сторону бандитов этих, террористов, может кому-то мозги и прополоскет. С людьми надо работать. А террористов уничтожать. Такое мое личное мнение. Нелегкие дела сейчас в зоне АТО. Я ужасаюсь тем условиям, в которые брошены наши ребята, добровольцы. Это фактически гражданские, которым впервые дали в руки автомобили, еще толком не обучены. Женщины. Целые роты женщин, которые воюют в зоне АТО. Красивые, хорошие девчата. Нет бы рожать, воспитывать детей. Они взяли оружие и пошли защищать нашу землю».

Азербайджанец Ельдар Гусейнов стверджує: «Я – гражданин України, и этим все сказано. И буду служить ей столько, сколько надо будет. То, что сейчас происходит на востоке нашей страны, – больно и обидно. Это – братоубийственная война. Честно скажу, я люблю и уважаю Россию. Она мне многое дала, много друзей у меня там. Но я ненавижу Кремль. Это разные вещи: Кремль и Россия. Если бы русский народ так же, как мы в свое время на Майдане, убрал своих правителей, уверен, что наши народы нашли бы общий язык. Все зло идет от политиков. А народ должен быть решительней. Как у нас в Украине. Вот если перейти к сравнению, говорят, Штаты – свободная страна. Да ничего она не свободная, только на словах. Россия? Там тем более нет свободы. Да взять любую из 15 республик бывшего Советского Союза, ни одна не свободная. А вот Украина свободная. Почему? Потому, что ни в какой другой стране не сделают такого, как у нас сделали. Не нравится президент, его политика, коррупция, – убрали. Народ убрал. Тут народ такий свободолюбивый. По возвращении из Афганістана и до сегодняшнего дня я от государства ничего не получил. У меня уже внуки есть, а даже квартиры, как для ветерана, не было выделено. Но все равно я безумно люблю эту страну. За что? Я повторюсь, за этот честный, гостеприимный, свободолюбивый народ. За патріотизм. А патріотизм – это все».

Ігор Яременко, який в Афганістані командував відділенням військової розвідки, зазначає, що останнім часом з'явився патріотизм нашої молоді: «Я принимаю активное участие в общественной жизни, бываю в школах. Молодежь, которую я раньше бестолковой называл, сейчас совсем другой стала. Раньше некоторые даже не знали слов гимна Украины, а сейчас с удовольствием поют. Очень вырос уровень патріотизма, равнодушных нет практически».

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

м. Ірпінь

**Дмитрий
БЫКОВ:**

«ОНИ ТЕПЕРЬ УЖЕ НЕ ГРУШНИКИ – УЖЕ ДВУРУШНИКИ ОНИ!»

ЦЮ ВІРШОВАНУ ПУБЛІЦИСТИКУ ВІДОМИЙ РОСІЙСЬКИЙ
ЖУРНАЛІСТ ДМИТРО БЫКОВ НАЗВАВ «СЫНОВНЕЕ»

Господа, я предлагаю помст за матерей, которые бросают детей своих

А. Н. Островский

«Без вины виноватые»

И вот на день рождения Осино я думаю (прямая связь): что делать, чтобы ты не бросила, не прокляла, не отреклась? Что делать, чтобы тебе понравиться и не погибнуть в тот же час, как только у тебя появится резон избавиться от нас? Чуть кто-нибудь по воле случая попался в плен, вedia бой, – ты сразу скажешь: я, могучая, – не я, и дети не мои. Они нынайти, а не воины, признало даже Би-би-си, они давно уже уволены, не вериши мне – жену спроси...

В частях их нет, из списков вылетели... Пойди пойми, что все не зря! Каныгин к нам допущен, видите ли, а дипломатам что, нельзя? Видать, нельзя. Российской душеньке враждебна милость искони. Они теперь уже не ГРУшники – уже двурушники они!

И то сказать, любые пленные – позор. Их совесть нечиста. Они, предатели презренные, не стоят Красного Креста. Не обладают честным именем, не видят нашей правоты... Хоть застрелились бы, как минимум, а то ведь выжили, скоты!

И эти все, колонна пятая, – жаль не стоит ни о ком: стишки в Америке печатая, «Свободу» слушая тайком, – вы сами Родину

подставили, законы общества по-прав; вы вне закона, – но не сами ли себя лишили общих прав, травя генсека-паралитика и осмеяли рабочий класс!! Нет правды, есть геополитика. Кто не за нас, тот против нас. Здесь так бывало переселено,

таких поперли за кордон, что на Гуриева и Сонина мы просто харкнули, пардон. Кто говорит о вырождении? Мы не хотим иной судьбы: у нас красавицы и гении всегда рождаются, как грибы.

Не жаль Аксенова и Бродского, – и так успеют на скрижал! – а жаль уродского и скотского, убогого, тупого жаль, жаль неумелого, натужного, в котором все не по уму, – нигде решительно не

нужного и преданного потому.

Мать непреклонная, суровая, неутомимая в пальбе, – политинник скоро мне, и снова я не знаю, как служить тебе. Все эти выбоины, надобы, чесотка, ябеды, нужда... Тебе стихи мои не надобны, тебе любовь моя чужда, ты от вернейших отрекаешься (вернейший дважды обречен), и спотыкаешься, и каешься, и не меняешься ни в чем! Ведь вот, потеряны, уронены, птенцы большой твоей семьи: тебе бы сделать их героями, а ты уперлась: не мои! И сколько сотен, сколько дюжин-то сбежало в чуждые края – но кто тебе, признайся, нужен-то?

Кто честь и гвардия твоя? Посмотришь на портреты стертые, на ворота сброшенной листвы... Ужель любезны только мертвые – да те, что заживо мертвые? И покорит тебя, пригожую, не тот, кто у людей в чести, а этот вот, с паскундой рожею, успевший первым донести.

«Новая газета»

22 травня Шевченківський райсуд м. Києва заарештував на 2 місяці затриманих у районі міста Щастя на Луганщині російських військовослужбовців. Головний розвідувальний управління Генштабу Збройних Сил Росії Олександра Александрова та Євгена Єрофеєва. Їх звинувачують у складні злочинів, передбачених статтею 258-3 КК України через участь у терористичній діяльності ЛНР.

У результаті зіткнення один український військовий загинув, троє залишили поранені. Один із затриманих росіян був поранений в руку, інший – в ногу. Затримані були переведені в Київ у Головний клінічний госпіталь Міноборони, згодом один з них – в СІЗО.

Міноборони Росії заявило, що зачлені громадяні проходили військову службу, але вони не є діючими військовими, мовляв, ще у грудні минулого року у них сплив термін контракту з російською армією. Військовослужбовці були обурені такою позицією своєї держави і запевнили, що це – неправда, що Росія від них фактично відмовляється...

Затримані російські ГРУшники

«Стихотворение – до глубины души, очень близкое, я тоже чувствую, что Они над нами, в обороне... Чье оно? До войны приезжала из Казахстана женщина, ее дядя погиб под Красноградом во Вторую мировую, мать ее – украинка, всю жизнь в Казахстане берегла украинский народ и готовила украинскую кухню, а отец – казах. Мы ее звали баба Вера. Когда начался Майдан, она постоянно звонила, сме-ки слала, переживала за Украину, потом слегла, недавно она умерла. Сказала дочери, что могла бы еще жить, но ей надо идти, чтобы защитить Украину Там. И правда, после ее смерти меньше стреляют...

Победа близко, но еще будет агония зверя... так чувствуешь...

Марина, Крым

**НЕ ЗАГИНУВ,
Я ПРОСТО ЗАСНУВ,**

Відпочину – і знову до бою!
Чуєш, вітер зненацька подув?

Це брати мене кличуть з собою.
Там високо вгорі,

на блакитнім плацу,

Командири шикують нас в сотні,
Ми такі ж, як були,
тільки плечі в пуху,
Це від крил, що тріпочуть на сонці.
Ми у

РЕПОРТАЖ ИЗ КИЕВСКОГО ГОСПИТАЛЯ

І РАЗГОВОР С АЛЕКСАНДРОМ АЛЕКСАНДРОВЫМ

В киевский госпиталь я еду с плохими новостями. Связаться с родственниками задержанных россиян, как они меня просили, не вышло — не откликаются ни родители, ни жены. Пообщаться удалось только с друзьями капитана Ерофеева, которые сами разыскали меня через соцсети, просили передать задержанным слова поддержки. Но затем также перестали выходить на связь. Один из них прислал мне позже лишь короткое сообщение:

«Родственников изолировали от внешнего мира... С нами тоже поработали. Больше ничего сказать не могу. Ни о чем не жалею. На этом все». Так написал самарский друг Ерофеева Александр Попов, после чего больше он онлайн не появлялся.

У задержанных россиян тоже все не очень. Попасть мне удалось только к сержанту Александрову, который дал недавно согласие на сотрудничество со следствием. В свою очередь, капитана Ерофеева неделю назад выписали из госпиталя и перевели в СИЗО. Навестить его в изоляторе так и не вышло. Украинский адвокат капитана Оксана Соколовская заявила накануне, что Ерофеева выписали слишком рано, намекнув, что это расплата за его отказ сотрудничать со следствием.

Представители же СБУ заявили мне, что физическое состояние Ерофеева на данный момент удовлетворительное, а Соколовскую называли «агентом Москвы». «Но Ерофеев, конечно, достиг dna», — многозначительного добавил представитель СБУ.

С сержантом Александровым я встречаюсь в его палате. Он по-прежнему почти не встает. При разговоре большую часть времени присутствует человек в штатском, тет-а-тет нас оставляют лишь в самом конце беседы. Многое из того, что говорит сержант, я уже слышал от него в свои предыдущие визиты. Но было и совсем новое.

УКРАЇНА — НЕ РОСІЯ...
НАВІТЬ У ПОЛОНИ

— Ты хотел бы повидаться с Ерофеевым? — спросил я.

Александров, немного подумав, ответил:

— Наверное, не было особого желания. Увиделись, если б было.

— Саша, какой у вас с адвокатом план сейчас?

— Собираемся переквалифицировать статью с терроризма. Террористом я не являлся, выполнял приказ. Являюсь военнослужащим, пока контракт у меня официально не закончился, — считает Александров.

— На какую статью будете переквалифицировать?

— На диверсионные действия, раз я являюсь военнослужащим.

— Ты слышал про указ, подписанный Путиным, о поправках к гостайн?

— Там, где касается секретных операций?

— Да, специальных операций.

— Я слышал что-то, но сам указ не читал, конкретно не знаю.

— Есть такое предположение, что [указ был издан] из-за вашей истории.

— Думаю, наверное, да (смузено улыбается). Видимо, необходимость такая созрела у них [в руководстве РФ].

— Тебе удалось поговорить с женой?

— Ну, с женой перекинулись сообщениями только раз. Потом она удалилась из «ВКонтакте». Она еще была не уверена, что это я писал, сомневалась. Больше связаться ни с кем не удалось. Всем родственникам звонили [мы с адвокатом] на все номера, трубки никто не берет.

— Говорят, что она тебе смогла как-то намекнуть, будто на нее оказывается давление.

— Она написала только, что много говорить не может. Если это я [реально пишу ей], то [сказала] все хорошо будет, она ждет меня, любит.

— Что с родителями? Я пытаюсь до них дозвониться, но они тоже не отвечают.

— Не знаю, но надеюсь,

что все хорошо. Не знаю, что там происходит. Тоже, наверное, к нам приезжали, инструктировали, какие-то указания давали.

— А здесь у тебя какая обстановка? Адвокат Ерофеева говорит, что давят, предлагают политическое убежище...

— Ну, вообще, про политическое убежище я первый раз слышу. За то время, пока Ерофеева не перевели в СИЗО, при мне никто ничего такого ему не предлагал. Может, и предлагали ему, но я глубоко сомневаюсь в этом.

— Об этом говорит его адвокат. Описывает, как на него оказывают давление: говорят, в России его ждет статья о госизмене, здесь тоже не будет ничего хорошего, если он не пойдет на сотрудничество [со следствием].

— Ну там еще непонятно, на кого работает адвокат. На Ерофеева или на какие-то другие интересы.

— Да?

— Она очень тесно общается с российским консулом [Алексеем Грубым], очень часто с ним видится. Так что вполне может быть...

— А сам он больше вас не посещал [после своего первого визита 26 мая]?

— Нет. Говорят, что его больше непускают.

— Ты бы хотел его увидеть?

— Ну если у него есть ответы на мои вопросы, если он сможет организовать связь с моими родственниками, то, конечно, я бы хотел его увидеть. В прошлый раз он не смог организовать, сказал, что не дозвонился до моей жены. Не думаю, что для Российской Федерации реально составляет проблему установить связь с моими родными. А оказалось, что это проблема.

— А что правозащитники?

— Они тоже пытаются, никто не берет трубку.

— Кто еще к тебе приходит, кроме нас?

— Ну вот следователь приходит с адвокатом, с прокурором. Иностранные журналисты идут.

— Как ты себя ощущаешь,

какой настрой? Ты ведь уже здесь две недели, даже больше.

— Стараюсь надеяться на лучшее все равно. Но морально все равно тяжело, потому что от меня отказались, как от военнослужащего, неприятный осадок как бы остался.

— Российские адвокаты предлагают с твоего согласия и от твоего имени подать гражданский иск к Министерству обороны о незаконном твоем увольнении, если оно было.

— Я был бы не против. Не думаю, что составит труда доказать, что я являюсь военнослужащим. Можно отправить запросы, достать подтверждающие документы...

— Сколько еще тебе с ногой в постельном режиме?

— Еще пара операций будет. Когда они будут, не знаю, у лечащего врача надо спросить.

— (Далее беседа идет наедине)

— Расскажи вообще, что нового?

— Да так, сам видишь. Лучше ты скажи: что там, на Родине, какие новости?

— Ничего хорошего. Сам понимаешь.

— Понимаю...

— Но я не могу не спросить. Ты так радикально поменял свою точку зрения за эти несколько недель или все-таки твои слова продиктованы в какой-то мере той неловкой ситуацией, в которой ты оказался?

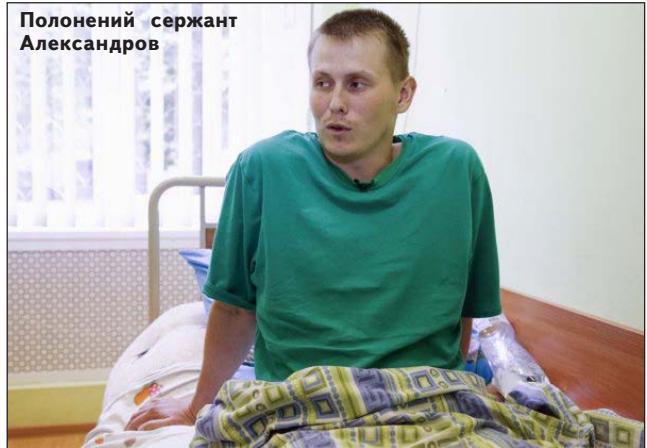
— Конечно, поменялось мировоззрение, когда ты видишь не то, что тебе показывают в новостях. Когда ты побывал на другой стороне конфликта, понимаю, что все не совсем так, как показывают главные [российские] каналы, даже глубоко не так. Нет никакого гонения на русский язык, тут нормальные ребята...

— Слушай, но ты ведь не совершил никаких преступлений? Ты не стрелял?

— Преступных действий не совершал, кроме того, что незаконно пересек границу. Как бы моя совесть чиста... А весь конфликт бессмыслица.

Погибли наши ребята, а родным кто заменит детей, отцов, мужей, братьев? Українська сторона своих пленных, погибших достойно встречает. А у нас даже в новостях не говорится. А если

Полонений сержант Александров

что-то происходит, то отказываются, как, например, от меня. Не знаю, можно, конечно, считать меня предателем, но Родину я не предавал...

— Жена пошел другим путем, ни в чем не признается и отправился в СИЗО.

— В СИЗО отправился физически потому, что здоровье позволяет. Ноги целы, ходит сам.

(Далее беседа идет наедине)

— Расскажи вообще, что нового?

— Да так, сам видишь. Лучше ты скажи: что там, на Родине, какие новости?

— Ничего хорошего. Сам понимаешь.

— Понимаю...

— Но я не могу не спросить. Ты так радикально поменял свою точку зрения за эти несколько недель или все-таки твои слова продиктованы в какой-то мере той неловкой ситуацией, в которой ты оказался?

— Конечно, поменялось мировоззрение, когда ты видишь не то, что тебе показывают в новостях. Когда ты побывал на другой стороне, когда ты все ощущаешь на себе. Частично повлияла и сама ситуация, конечно. Не думаю, что мировоззрение поменялось бы само, если бы я не попал в плен. Оно также

все и было бы — как черное и белое...

— Ты чувствуешь себя в плену?

— Я чувствую себя, как в больнице. Статус хотел бы, чтоб был военнопленный, а не террорист, наемник. Всё-таки выполняю приказ.

— Ты хотел что-то передать родственникам.

— Да. Родственникам. Может, кто-то увидит из знакомых, друзей, передаст, скажет. Скажет родителям, что у меня все нормально, иду на поправку, чтоб не переживали. Чтобы мама, главное, слишком сильно не нервничала. Жене сказать, что я очень сильно люблю ее. Что соскучился. Что мне очень жаль, что из-за меня на нее столько проблем свалилось сверху. На ее хрупкие плечи. Морально ей так тяжело, и я не могу помочь, как-то поддержать. Надеюсь, что она увидит это видео или кто-то передаст из знакомых, друзей, скажет ссылку кто-то.

— Может, сама посмотрит. Что бы не теряла веру, надежду. Я ее люблю.

— Консулу что-то передашь?

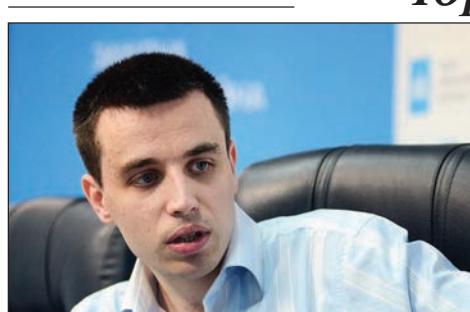
— Он точно увидит.

— Консулу Грубому. Чтобы как-то организовал связь с женой или с родными. Больше ничего не хочу.

Павел КАНІГІН
novayagazeta.ru

Спеціальний кореспондент «Нової газети» на Донбасі Павло Канігін 16 червня був затриманий «органами держбезпеки ДНР», чиї представники стверджували, що він нібито працює «на одне з українських видань». При затриманні журналісту пошкодили очі. Увечері його вивезли й висадили з машини неподалік від прикордонного російсько-українського КПП «Матвіїв Курган», зв'язавшися з редакцією він зміг близько 20.30 за московським часом. Головний редактор «Нової газети» Дмитро Муратов звернувся до МЗС РФ і Адміністрації Президента РФ з проханням втрутитися в ситуацію з Канігіним...

Юрій ЯЦЕНКО: ФСБ ВИМАГАЛА ЗАЯВИТИ НА КАМЕРУ, ЩО МЕНЕ ПРИСЛАЛИ В РОСІЮ ШПИГУВАТИ...

Студент зі Львова Юрій Яценко, який цілий рік провів в ув'язненні у Росії, повернувся додому. Його затримали у травні 2014-го, коли він зі своїм другом Богданом Яричевським перебував у РФ у справах. ФСБ намагалася завербувати Юрія, проти нього сфабрикували кримінальну справу та засудили на відверто абсурдних підставах до позбавлення волі. Проте рішення суду вдалося оскаржити, і студента відпустили, скорівши термін до дев'яти місяців, які він вже відбув у СІЗО. Про довгий рік у федеральних казематах, зневажання спецслужб та несподіване звільнення — в інтерв'ю з Юрієм Яценком.

«ФСБ вимагала сказати на камеру, що мене прислали в Росію як шпигуна і диверсанта...»

— Юрі, розкажи, як ти описанівся у Росії...

— Ми з Богданом купували електротехніку в Україні та перепродавали в Росії з націнкою і навпаки, заробляючи на різниці цін у державах. Коли ми їхали маршруткою з Харкова до Курска, на кордоні заповнили міграційні карти. Метою візиту, як і всі інші пасажири, вказали приватну, окрімки вказували. Вже потім нас звинуватять у

тому, що ми невірно вказали мету — нібито треба було писати «туристична».

У місті Обоянь ми зупинилися у готелі. Зранку 6 травня до нас пришли працівники карного розшуку РФ і сказали, що ми прийшли на перевірку документів. Правоохоронці запевняли, що це звичайна перевірка. Нас «пробили» по всіх базах, зняли відбитки пальців, але ми не проходили за жодними порушеннями.

Потім вже працівник ФСБ почав з нами розмови про Майдан, події в Одесі, питався, чи не належу я до радикальних організацій. Коли він не знайшов порушень, знову почав говорити за Порошенка, за те, що в Україні є «бандерівці». ФСБ цими питаннями дуже цікавилася. До нас у кабінет заходили міліціонери — кожен бажаючий — і висловлювали своє ставлення до українців і Майдану.

Думаю, вони перевірили контакти всіх моїх друзів у соцмережах, а вони були активістами Майдану. І десь серед їхніх фотографій знайшли мою. Після того мені сказали, що додому я вже не йду...

— Твого друга теж настільки серйозно перевіряли?

— Так, але його утримували в іншій кімнаті. Це був паралельний допит. Ми не бачилися один з одним з моменту затримання.

На допит прийшли ФСБшники, які говорили, що в Україні владу насилиницьким способом захопила «хунта», тому я маю «допомогти» російським спецслужбам. Мені запропонували: «Ти кажеш на камеру, що тебе в Росії прислали як шпигу

Юрій ЯЦЕНКО: ФСБ ВИМАГАЛА ЗАЯВИТИ НА КАМЕРУ, ЩО МЕНЕ ПРИСЛАЛИ В РОСІЮ ШПИГУВАТИ...

(Закінчення.)

Поч. на 13-ї стор.)
Потім привезли знову до спецприймальника. Я відразу сказав начальнику, що мене катували. А в інші відповів: «Голубчуку, я знаю, що з тобою відбувалося. Завтра напиши жаєк у повинності — і буде тобі адвокат».

Але я вирішив довести себе до такого стану, щоб мене не можна було катувати.

Що саме тобі спало на думку?

Мені здалося, що найбільш підходящим варіантом буде, якщо поріжу собі вени й опинюся у лікарні.

Я зв'язався з Богданом за допомогою «пошти»: це коли розпускаєш на нитки шкарпетку, натягуєш між камерами і передаєш записки. Я написав, що мене б'ють і вже неможливо терпіти. Тому запропонував Богдану порізати вени і відтягти таким чином час, доки надійде допомога від родичів. Ми переговорювалися з ним українською, англійською та німецькою, оскільки перекладач склауд не знав цих мов.

Зранку я зайшов у туалет і порізав вени на руках і живіт. Коли прийшли працівники, я сказав, що доки не дадуть мені зателефонувати, нікого до себе не підпушу. Вони відразу дали мені телефон і я зв'язався з адвокатом. Коли нас привезли до лікарні, психолог спецзакладу сказав хірургу зашивати без наркозу. Коли зашивали, боліло більше, ніж було різатися. Мені не зашивали судини, сказали, що в лікарні немає судинного хірурга. Потім рука не працювала три місяці.

Після того приблизно через чотири дні нас відвідав Генеральний консул України. Також приїхали батьки і чергували щодня біля спецприймника, щоб нас нікуди не вивезли.

«ФСБшники хвалилися, що посадили «супертерориста»...

Через три місяці у Курську проти мене порушили вже кримінальну справу за «контрабанду вибухових речовин». До цього часу ми скажились куди тільки можливо, що не виконується рішення суду про наше видворення. Серед літа пристави все ж таки виришили нас видворити. Нам видали особисті речі, але потім ФСБ дала «відбій».

Згодом, 8 серпня, знову приїхали пристави, зачинали на камеру судове рішення про моє видворення і повезли на кордон. Доїхали до кордону, пристав пішов говорити з прикордонниками. А потім повернувся і сказав, що не вдалося залагодити усі справи з документами, тому ми повернулися назад до спецзакладу. Там нас знову затримали ФСБшники.

Проти мене порушили кримінальну справу. Я думав, на мене «повісять» шпигунство чи тероризм. А мені оголосили, що з'явився один громадянин, який практикує таксистом. Він нібито заявив, що у 2013 році я залишив йому на зберігання речі і з невідомих причин не забрав їх. Таксист, виходить, два роки зберігав якусь сумку і не знав, чи є там заборонені речі. Відтак я перебував під слідством вісім місяців.

Але на суді таксист, відповідаючи на запитання судді, заявив, що він зі мною не

знайомий. Більше того, він сказав, що навіть ніколи мене не бачив. Я припускаю, що таксиста змусили свідчити проти мене, але його мучили докори сумління. Він тоді заявив у суді, що побачив у мені найбільш схожого чоловіка, але не впевнений, що це був я. У тій сумі виявили 40 грамів мисливського пороху. Тому проти мене порушили кримінальну справу за статтею «контрабанда вибухових речовин».

Я не знаю, чому саме вони виришили звинуватити мене через порох, оскільки, згідно з російським законодавством, його зберігання не тягне за собою кримінальної відповідальності. Але мене засудили до двох років позбавлення волі за «контрабанду».

Як сталося так, що тебе раптово відпустили? Адже з тобою дуже довго і ретельно «практиковали»...

Я досі точно не знаю. ФСБшники тоді хвалилися, що посадили «супертерориста» — через 40 грамів пороху. Начальник СІЗО мене називав шпигуном. У моїй камері встановили відеоспостереження. Мене також садили в камеру-одиночку на три місяці, куди навіть книга не приносилася.

Проте треба відзначити кваліфіковану роботу адвоката. Також моя справа висвітлювалася в ЗМІ, а на апеляції було багато російських журналістів. Я відчував підтримку активістів громадських організацій, підтримку з боку МЗС, Генерального консула і Генпрокуратури України, європейських громадських організацій та російських правозахисників. Допомагала і молитва близьких та рідних.

Як тебе після звільнення зустріла Україна?

Прикордонники оголосували: «Людина, на яку ми чекали, прибула! (сміється). Навіть начальник Прикордонної служби приходив привітатися. Прикордонники були з синьо-жовтыми стрічками. Казали, що дуже раді чрез те, що мене відпустили.

Як ти думаєш, чому затримали саме тебе? Ти ж не вперше був у Росії...

Просто вони виришили зробити інформацію для новин про те, що зловили шпигуна. Мені говорили: «Скажи, що тебе змусили тим займатися, а Росія тебе захищає».

Чим плануєш займатися у Львові? Ти продовжив навчання?

Мене не відрахували з університету. Збраялося захищати ту саму магістерську роботу, що й торік. А ще готуюся до державних іспитів, щоб отримати диплом магістра права.

Водночас разом з Богданом організував доставки матеріальної допомоги для першого добровольчого мобільного шпиталю ім. Пирогова, який практикує в зоні АТО. Крім того, я займаюся підтримкою політ'язнів у Росії. З цього приводу мав декілька брифінгів у Верховній Раді. Також був на прийомі в літосвіском посольстві, щоб залучати дипломатів з інших країн.

Розмовляла Ольга ІВАЩУК
IA ZIK

«Бо сказали брат братові:
Це мое, а ти мое теж,
І почали князи про мале:
Це велике», — мовити
І самі на себе крамолу кувати.
А погані звідусіль приходили з
перемогами на землю Руську».
(Переклад
Володимира Світлинського)

Кожна нація може увійти в історію цивілізації лише зі своїм обличчям, яке формується й увиразнюється його національною культурою, традицією, історією. Знання своїх вітоків, закорінення у їхній глибинні сутність і смисли робить нас самодостатніми, дає перспективу розвитку в контексті світового культурного простору.

Цьогоріч виповнюється 215 років із дня публікації в 1800 році шедевру давньоукраїнської (давньоруської) літератури «Слова о полку Ігоревім», яке стало яскравою перлиною у короні духовної культури епохи Середньовіччя. А також 830 років з часу походу (1185 р.) князя Ігоря на половців, події, яка лягла в основу цього високопоетичного твору.

Чи багато народів світу можуть похвалитися такою високохудожньою пам'яткою імператорського кінця ХІІ — початку ХІІІ століття? Безперечно, ми знаємо, шануємо високі зразки поетичного слова інших народів, серед яких «Пісня про Нібелунгів», «Витязь у турботіві», «Пісня про Роланда», «Пісня про моого Сіда», «Повість про дім Тайра», іранські та індійські епоси, фінська «Калевала». Історії відомі також факти створення давніх високоякісних національних міфологічних джерел (фальсифікатів) для утвердження і виховання у молодого покоління гідності й гордості за свій народ.

Наше «Слово» (з нагоди 200-ліття публікації) визнано ЮНЕСКО одним з вершинних творів давніх літератур, який своїми ідеями миру і гуманізму впливає на формування світової духовної культури.

З часу появи «Слова» до нього була прикута увага багатьох учених і перекладачів з різних куточків світу. Не оминули увагою шедевр давньоруської доби, зокрема, відомі українські письменники та поети Т. Шевченко, І. Франко, П. Мирний, Б. Лепкий, М. Рильський, Д. Павличко.

Частковий переклад «Слова» українською здійснив у 1833 році Маркіян Шашкевич. За деякими публікаціями до слідженням «Слова» присвячено понад 5000 монографій, статей, повідомлень. Серед них найбільша частка припадає на праці російських вчених. Пітомага вплив українських дослідників є значно скромнішою, оскільки з ідеологічних причин їм було фактично заборонено займатися пам'яткою.

Суперечка між українськими і російськими вченими щодо приналежності «Слова» до української культури триває і донині. Тому велике здивування викликає практичне замовчування хоч і не канонічного, проте все ж таки ювілейного року публікації «Слова». На превеликий жаль, Відділ давньоукраїнської літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ не спромігся на будь-який захід до цієї дати. Цей закін можна віднести й до інших академічних установ і ВНЗ відповідного профілю, а також до Міністерства освіти і науки та Міністерства культури України (якщо воно сьогодні функціонує повноцінно). Ось уже майже 25 років маємо свою державу, ідеологічні заборони зняті. То що це — інерція опала чи національна байдужість і нерозуміння ваги «Слова» у плеканий національної ідентичності й культурної свідомості українців?

Зрозуміло, що в обороні

нестіть до «Слова» особливу увагу привертає наукова конференція «Слово о полку Ігоревім: український і європейський контекст», яка 29-30 травня 2015 р. відбудеться в Ужгороді. Ініціатором і співорганізатором конференції став Центр наукових досліджень давньоукраїнської літератури «Інститут Слова» в особі його директора Павла Салевича, який є не лише прислівним дослідником, а й палким пропагандистом «Слова» нової генерації. Цікаво, що господарем конференції став ентузіаст вивчення християнських мотивів «Слова» єпископ Ужгородської та Закарпатської єпархії Української автокефальної православної церкви Кирило (Михайлік). Саме завдяки цим подвійникам нечисленне (з огляду на сучасні сумні реалії), але потужне

РЕФЛЕКСІЙ З ПРИВОДУ ЮВІЛЕЮ «СЛОВА О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ»: КУЛЬТУРНИЙ І СУСПІЛЬНИЙ РЕЗОНАНС

геройзм, честь, жертвівність в ім'я Вітчизни. Саме завдяки універсальній ідеї гуманізму це «Слово-заклик» є вкрай актуальним для нашого драматичного сьогодення, для утвердження миру, свободи, гідності та єдності. Головний задум автора «Слова», як і Гомерівської «Іліади», — трансформація світогляду князя Ігоря до розуміння об'єднавчої ролі держави — є і донині надважливим. Порівні, «Слово о полку Ігоревім» є опостиженням високомистецьким історичним джерелом нашого минулого, вивчення й аналіз якого дає нам перспективу на майбутнє. По-третє, це є потужне не-вичерпне джерело для міждисциплінарного дослідження його науковими різного профілю, зокрема: істориками, археологами, астрономами, лінгвістами, літературознавчими, мовознавчими, світоглядними проблемами «Слова». Обговорювали проблеми авторства «Слова», часу його написання й «кептиків» щодо оригінальності пам'ятки. Авторитет вітчизняної словознавчої науки академік Василь Німчук наголосив на потребі об'єднання вчених для підготовки і публікації Української енциклопедії «Слово о полку Ігоревім». На базі аналізу мови «Задонщини» відомий дослідник Віра Франчук аргументувано підтвердила оригінальність «Слова».

Плідно була дискусія відносно жанру й світогляду автора «Слова». Особливий інтерес викликала ідея Павла Салевича щодо міфологічного підходу до дослідження «Слова», оскільки події, які лягли в основу поетичного твору, відбувалися у період руйнування міфологічного світогляду (язичницького космосу) Київської Русі: у свідомості усіх прошарків населення ще жила пам'ять про поганських богів, ще місно була віра у сили природи, ще не були розрівні з'язки з ними. Ця версія є ще одним аргументом, що «Слово» написане середньовічним автором, який талановито вписав у свій поетичний шедевр міфологічні народні вірування, легенди, заклинання. По суті, «Слово» є міфологічним твором, пісне-закликом до князів єдинатися в ім'я збереження Землі Руської. Резолюція конференції відображає нагальні потреби для повноцінного включення «Слова» в науково-культурний обіг України й світу та сприянняття його патріотичних ідеалів українським

Наталія ГУМНИЦЬКА
м. Львів

«РЕВОЛЮЦІЙНІ ВИЛА» ЗАПОРІЗЬКОГО САТИРИКА

Особливо привертає увагу написана віршами «Повість про золотий унітаз». Читачі, певно, згадалися, кого «обслуговувало» оте рукоутворне творіння. Автор намагається розібратися, звідки взялося те лихо, кому збрело в голову змайструвати той «шедевр» у незалежній Україні. Він пише: «Тут би жити мудро й радо На землі багатій, Але стали на заваді Вожді хамкувати. Всі – колишні компартії І ззовні, й зі сходу, Хижаки в подобі вівців На біду народу. Бояками йшли у владу Вправні шкуродери, А залишили посаду В ранзі – «Мільядери».

Це, зі слів автора, – перша причина появи «золотого унітаза», а також «золотого батона», палаців-«хатинок», закордонних віл, яхт і чимало іншого рухомого й нерухомого вкладеного майна. А все тому, що начальство різних рангів загубило совість на курних дорогах до «світлого майбутнього». Микола Білокопитов резомує: «Кожен хан-президент Мав до чогось сентимент, А оскільки дуже мав – Що хотів, те й купував: Хто – суперхатинку, Хто – круті машинку, Хто

Відомий запорізький туморист і сатирик, письменник і журналіст Микола Білокопитов нещодавно обнародував свій щоденник, як він каже, «диванного вояка» під назвою «Революційні вила». У притаманній йому саркастичній манері подає свої спостереження та оцінки подій, що відбувалися в нашій країні з осені 2013-го й донині. Враже жанрова різноманітність збірок – гострі публіцистичні замітки, гуморески, мініатюри з натури, віршовані повісті, поетичні репліки. І все, як мовиться, до ладу. Прочитаєш – і можеш чітко уявити ситуації, які пережили українці. Тут і повстанські Майдани в Києві та інших містах, і війна в Лугандонії, і дуже важливо – карикатурні образи ворогів усередині України та за її кордонами. Часом автор не соромиться у висловах – як і має бути в щоденнику.

– три пасіки і бджіл, Хто – сучасний гвинтокрил... А чого ж – можливість е: Все, що бачу, те – мое!». Словом, не держава, а паханат, побудований на дерибані і рейдерстві. Так-от головному Пахану було мало прихватизованого Межигір'я, захотілося чогось унікального. Так у його клозет з'явився «золотий унітаз». До речі, згодом його «подобіє» було встановлено на постаменті комуністичного вождя в Києві – нічого не скажеш, красномовний революційний символ.

Звісно, таке злонечине використання державних коштів не могло не вивести на вулиці людей. Автор розповідає: «Так докерувався Пахан, Уряд, паханята... Що зібрається знов Майдан – Банду виганяти. Та на стражі банд – закон, Чи то пак – поняття, Беркутований ОМОН, Перевертнів братя. І усі ця мішуря, Швидше з переліку Із дубцями під «У-ра!» Кинулась в атаку». І це лише загострило стосунки між злодійкуватою владою й одуреним народом. Люди прогнули європейських цінностей, жити по-європейськи, а їм на повному ходу увімкнули стоп-кран і наказали – ні ногою з паханату. Однаке українців уже не можна було спинити. Вони хотіли змін.

І завирувала Україна! Тільки чути звідусюди: «Зека геть!», «Банду

геть!», «Слава нації!», «Смерть ворогам!». У лютому, як зазначає автор у своєму щоденнику, «Янукович ганебно втік зі своєю резиденцією в Межигір'ї. Кажуть, прихопив мільярди грошей і подався до свого хазяїна... А на Майдані влаштував криваву бійню. Це ж яку треба мати совість! Ходив до церков Московського патріархату, єздив на Афон до монахів, зустрічався з керівницями цивілізованих держав, – а в підсумку так і залишився Паханом, хапугою. Зрозуміло, таким Європа не потрібна і такі Європі теж не може потрібні.

Гортаєш публічний щоденник Миколи Білокопитова і раз по раз натикаєшся на думки, які просто не можна оминути. Часом він, щоб було зрозуміліше для блатняків, вдається до жаргонної мови. І не скupиться на слова, аби продемонструвати, наскільки тодішній культурний рівень української «еліти» далекий від європейського – як небо від землі. Замість того, щоб захищати свою державу, багаті Луганської та Донецької областей за сприяння Партиї регіонів та Компартії сформували загони федералістів-сепаратистів, запросили озброєних до зубів найманців і розпочали війну з власним народом, взялися знищувати Україну. Мовляв, «побузить, пацани», доки ми торгуватимемося з

Києвом за збереження своєї феодальної вотчини – Донбасу. Отакі «патріоти!» – ладні все продати заради вигоди. І що цікаво, свої нахапані мільйони та мільярди вони тримають у європейських банках, дітей навчають у Європі, придбали там маєтки, а людям зась. Україну ж, яка їх збагатила, готові розтерзати, як шакали здобич. На жаль, це відбувається й нині. Таке враження, що сьогоднішня влада теж не може їх приборкати. Чи не хоче?

Показова в цьому плані віршована «Повість про шоколад» Миколи Білокопитова. Він констатує: «Бажаємо змін, що, мов тіні бліді, То світяться в душах, то тануть – Міняєм закони, міняєм вождів, А зміні ніяк не настануть. І зводитьсья все до блаженних ідей: Черговій дівіриться владі, І все нам складеться, все, як у людей, І будемо ми – в шоколаді!». Автора неабияк турбує, що при владі зннов-таки надто багато представників так званого «лігіархічного класу», які наочилися не розбудовувати державу, а лише її використовувати з вигодою для себе. І провина в тому не лише у виборчих маніпуляціях «хітих бестій», а самих виборців, які віддають, а точніше продають свої голоси олігархам та їхнім ставленникам. Потім же самі бідуються: «Яка незугарна та безтолкова влада!». Певно, кожному українцю, йдучи на вибори, слід брати не подачки у вигляді гречки, а відповідальність за себе, за майбутнє своїх дітей та онуків. І тоді не буде так, як говорить автор: «В електорату щелепи відвісли, Коли на світ явилося диво з див: Аж дівчі зека в президентське крісло! (Так, тіпа, люди «голоснули», звісно). Олігарх підступно посадив». І далі: «Тож біля держкорита і держмиски, Куди

не глянеш – кримінальні писки».

Схоже, олігархат гадав, що так буде вічно. Та народився в Україні протестний Майдан. І переміг. «Крізь палені шини з димом прозира Жертовно здобута Свобода!». «А далі – буденне життя, Далеко не завжди прекрасне», – занотовує автор.

Може б, усе склалося, як бажалося народу. Та на сході України затримала, запалахкотіла війна... І знову на поверхні випливли нукери олігархату – ті, що прислуговували Пахану та його злодійські вертикалі. І ріками полилися нові обіцянки... З Інтернету тільки й дізнаємося про зрадників у Міністерстві оборони, в АТО, міліції, СБУ, владних структурах. І знову в «моді» хабари, крадіжки з бюджету. А люди волають: «Допоки! Скільки можна терпіти?». Автор прямо пише, що «десь, за вікном» іде війна, «а в ящику якесь веселе шоу», і контрабанда товарів іде потоками до Криму та на Донбас. Як кажуть, кому війна, а кому мати рідна. І все ясніше стає, що, як зазначає Микола Білокопитов, «про наше шоколадне майбуття» ми можемо лише мріяти. А нашому змученному, змордованому народу та країні хочеться жити, як у заможній Європі, – по-людськи.

У кінці автор після нищівої критики української дійсності все ж переходить на оптимізм:

«Щоб хтось мене

не звинуватив нині
У пессімізмі, присягаюсь вам:
Я вірю в гасло

«Слава – Україні!»,
Ну і, звичайно ж, в це –
«Смерть ворогам!».

Мені здається, що під цим підпишеться кожен українець. При наймні хочеться вірити.

Іван ОНІПКО

СМІХ – СПРАВА СЕРЙОЗНА

Микола Дмитрух, митець із Тернополя, – член Національної спілки художників України, лауреат і дипломант міжнародних виставок. Його роботи експонувалися в Польщі, Іспанії, Туреччині, Болгарії, Росії, Бельгії, на Тайвані. окремі з них зберігаються у приватних збірках європейських та американських колекціонерів. Митець працює у жанрі живопису, графіки, але є у його творчості й особлива «родзинка» – шарж, карикатура. Саме про цю грань творчості художника розмова з кореспондентом «Укрінформу».

СКЛАДНА ФІЛОСОФІЯ ПРОСТИХ ЛІНІЙ
– Миколо Антоновичу, ваші шаржі, карикатури, як на мій погляд, – протилежність зовнішнім ознакам вашого спокійного характеру. Вони – згусток емоцій, іронії і філософського сміху. Чому це так?

– Не знаю. Найкраще за митця говорять його роботи. Значить, я і є таким, як мене бачать, і таким, яким мене пізнають через мої роботи.

– Тут, у вашій творчій майстерні, – стільки дипломів, нагород різноманітних конкурсів, виставок, бієнале тумору та сатири. А де «першопочаток» отих робіт, визнаних як в Україні, так і за кордоном?

– Скільки себе пам'ятаю, не розлучався з олівцем та аркушем паперу. Десять уже з трьох років почав малювати, намагаючись зобразити навколоїшній світ. Рідні широцьміялися із тих зображень, упізнаючи в них себе. А згодом малював веселі портрети своїх однокласників, учителів, хоча робив це обережно, бо боявся, щоб не образити когось.

Серйозною школою пізнання митецького світу стала навчання у Вижницькому училищі прикладного мистецтва на Прикарпатті. Саме там, спілкуючись із визнаними майстрами, поступово опановував усі творчі таємниці станкового живопису, графіки, намагався розвинути ці жанри, не забуваючи про те, що особливо любив, – дружні шаржі та карикатури.

– Не раз бачив, як починається ваш майбутній шарж-

ваний портрет. Спочатку кілька рухів перед чистим аркушем паперу чи картону, ніби явно створюєте майбутній рисунок, потім ледь-ледь торкаєтесь паперової поверхні, – і от уже швидко з'являється одна лінія, що одна, якася закарючкою, що згодом виявиться носом чи рукою і все – хвилина-друга, і шарж готовий. Здається, так все просто...

– Кажете, лінії, закарючки... Саме у них – величезна сконцентрованість майбутнього образу і художня довершеність, із сукупності отих ліній і постає закінчена робота, що несе певне емоційне навантаження.

ГОЛОВНЕ – НЕ ОБРАЗИТИ ЛЮДИНУ
– Серед ваших нагород бачу якусь особливу – з Польщі.

– Так, це – документ про те, що я занесений у Книгу польських рекордів та особистостей. Кілька років тому у сусідній державі був міжнародний конкурс карикатуристів і шаржі. Тоді за одну годину я написав 59 шаржованих портретів. Це усіх вразило, і поляки вписали мое ім'я до гадданої книги.

На жаль, ми живемо у світі, де стільки зла, непримиримості. Тому художники мають враховувати такі обставини, аби не нагіннати зайві пристрасті між людьми.

I КРАПКА МОЖЕ БУТИ ПРОМОВИСТОЮ
– У вашій «шаржованій»

колекції – понад тисяча портретів відомих особистостей. Як же вдається з такого розмаїття облич із подібними «фізіологічними елементами» вловлювати найбільш характерне для героя ваших шаржів?

– Це тільки на перший погляд людські обличчя мають, якщо можна так висловитися, «однакові елементи». Але ж подивіться, які вони,

оці «елементи!» Кожне обличчя, кожна людина – унікальна, неповторна. Це – цілій світ, і часто обличчя, особливо очі, як кажуть, є, справді, дзеркалом душі. Тож головне – це підмітити, вловити і втілити в портреті. Намагаюсь зробити акцент на очах людини, наскільки це можливо у шаржі. Бо вони багато говорять про саму людину.

СМІЙТЕСЯ НА ЗДОРОВ'Я!

– До речі, про сміх, усмішку. Напевне, це і є кінцева мета кожного вашого шаржу. Він завжди цінує кожну таку мою роботу, ще жодного разу не сказав, що йому щось не сподобалося у ній, смеється – і то для мене найбільша нагорода – здоровий, щирий сміх.

СМІЙТЕСЯ НА ВІРНОСТЬ!

– Саме так. От і «шаржи» – невід'ємна складова портрета, цілісного образу, який говорить сам за себе.

– Пане Миколо, ви – автор прекрасного альбому «Обличчя Тернополя», куди увійшли шаржі на відомих у нашому місті людей. Плануєте ще щось видати?

– Є деякі задуми. Наприклад, про відомого у світі

художника, нашого земляка Івана Марчука маю десь до тридцяти шаржів! Іван Степанович, як кажуть, «дається» до створення дружніх шаржів. Він завжди цінує кожну таку мою роботу, ще жодного разу не сказав, що йому щось не сподобалося у ній, смеється – і то для мене найбільша нагорода – здоровий, щирий сміх.

СМІЙТЕСЯ НА СПІВОВІСТЬ!

– А як ви думали? Доведено, що сміх має благогіорний, оздоровчий вплив на здоров'я людини. Адже це – такий собі позитивний мікро-стрес для організму

Кримчан чекає Коломия!

УЧІТЕЛЬ КОЛОМІЙСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ ІМЕНІ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ЛАРИСА ВАСИЛІВНА БОЙЦАН ЗВЕРНУЛАСЯ З ПРОПОЗИЦІЄЮ ДО КРІМЧАН СТОСОВНО БЕЗОПЛАТНОГО ЛІТньОГО ВІДПОЧИНКУ ДЛЯ 3-4 ДІТЕЙ У ГАЛИЦЬКОМУ КРАЇ У ЛІПНІ. ПРОХАННЯ ВІДГУКНУТИСЯ НА НОМЕР ТЕЛЕФОНУ ПАНІ ЛАРИСИ: (066) 455-75-81 ТА, ЗА МОЖЛИВОСТІ, І В ФАСЕВООК. ЛАРИСА ВАСИЛІВНА є ДЕПУТАТОМ КОЛОМІЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ, ПЛАСТУН-ІНСТРУКТОРОМ СТАНІЦІ КОЛОМІЯ, ТРАДИЦІЙНО ЗАЙМАЄТЬСЯ ОЗДОРОВЛЕННЯМ ДІТЕЙ. (Публікуємо кілька зображень з писанкових теренів).

Андрій ДОВЖЕНКО:

— Пане Андрію, нині існують відразу декілька дитячих центрів із назвою «Артек». Один відкриває двері під Києвом. Ще один, а то й два «Артеки» рекламиють свої послуги у Карпатах, у Буковелі. Що, власне, відбувається?

— Коли відбулася анексія Криму, «Артек» був офіційно «націоналізований» сепаратистською владою у Криму і «відійшов» до Російської Федерації. Звичайно, ми цього не визнаємо. У лютому цього року мене було призначено новим керівником Державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек». Зрозуміло, що все маємо і земля, які перебувають у Криму, належать Державному підприємству України «Артек». Однак доступу до цієї землі у нас немає із зрозумілих причин. Там є свій «генеральний директор», призначений Міністерством освіти Російської Федерації.

Після цих подій частина команди «Артека» вийшла з Криму. Саме тоді у нас з'явилася ідея організувати дитячий центр на базі курорту «Буковель». У цьому нам допоміг один з інвесторів, який вже близько 10 років займається різними біз-

МИ ОБОВ'ЯЗКОВО ПОВЕРНЕМОСЯ У ВІЛЬНИЙ КРИМ І У ВІЛЬНИЙ «АРТЕК»!

Це сталося. Державне підприємство України «Міжнародний дитячий центр «Артек» цього літа відновлює свою роботу. Цього тижня у київській Пущі-Водиці відбуваються урочисті заходи з нагоди 90-річчя «Міжнародного дитячого центру «Артек». Саме там, у санаторії Пуща-Озерна, на час окупації Криму тимчасово буде розташовуватися знаменитий дитячий табір відпочинку. Про процес визначення статусу цієї установи та про перспективи розвитку табору відпочинку «Укрінформу» розповів генеральний директор ДП України «Міжнародний дитячий центр «Артек» Андрій Довженко.

нес-проектами на Буковелі, в тому числі організувавши дитячі табори.

Паралельно ми зверталися до Державного управління справами з пропозицією відновити роботу «Артека». Але на той час ніхто не міг прийти такою рішення.

— Тобто на той час держава не змогла допомогти вам із відновленням «Артека»?

— На жаль, ні. Тоді постало питання — як не втратити традиції, унікальну педагогічну методику «Артека» і, найголовніше, — як зберегти кадри? Якщо б ми не забезпечили людей роботою, наступного року ми вже нікого б не знайшли...

Саме тому ми вирішили піти шляхом комерційного проекту, який назвали «Артек-Карпати». На той момент Державне управління справами в письмовому вигляді дало дозвіл на тимчасове використання бренду «Артек» у назві «Артек-Карпати». Але ми відразу розуміли, що розміщення на базі Буковелю «Артек-Карпати» є тимчасовим. Тож усе минуле літо ми відпрацювали в Буковелі, і на цьому все закінчилось.

— Якою буде доля «Артек-Карпати»? Ви ж самі його створювали, щоб зберегти кадри....

— «Артек-Карпати» готове передати усі права на торговельну марку Державному підприємству України «Артек». Тобто розходимося пополовно. Наши люди працюють також у ТОВ «Артеківець», там працювали наші вожаті, більшість з яких працювали в Криму. Згодом з ними ми працювали разом в «Артек-Карпати». Компанію «Артеківець» було організовано, щоб зберегти робочі місця. Це умовні назви. Більшість вожатих переходить з «Артеківця» в Державне підприємство «Артек». У нас є домовленість, що ця компанія, «Артеківець», найближчим часом припиняє свою роботу.

— Як все ж таки Вам вдалося відновити роботу Державного підприємства «Артек»?

— На початку року ми знову звернулись до Державного управління справами з пропозицією відновити роботу Державного підприємства України «Артек». На цей раз вже ДУС відгукнулось на нашу пропо-

зицію. Мене призначили генеральним директором, тож довелося займатися всіма цими досить складними юридичними моментами. Це — перший випадок перерестрації з Криму на материкову Україну державної компанії такого масштабу. Тому є багато юридичних питань, які ми вирішуємо вперше.

Нам було поставлено завдання знайти місце для табору. Зрозуміло, що місце не могло бути приватним, воно повинно було перебувати в державній власності. Ми обіцяли всю територію України, але до душі нам припав санаторний комплекс «Пуща-Озерна».

— Чому саме цей санаторний комплекс?

— По-перше, вигідно географічно — це Київ, аеропорти, вокзали, хороши дороги. По-друге, «Пуща-Озерна» — це чудова рекреаційна зона на території у 73 га — там сосни та свій мікроклімат. Велика територія дає можливість розвиватися, робити добудови. Ну і, нарешті, наявність належної інфраструктури. Хоча «Пуща-Озерна» не здатна зараз прийняти 3,5 тисячі дітей (за артеківськими масштабами), інфраструктура тут у хорошому стані. Комплекс уже зараз може прийняти до 900 дітей, і це добрий початок. Дуже важливо, що тут є все необхідне — озеро з пляжем, критий басейн, який можна й взимку, й влітку використовувати, три спортивних майданчики, кіноконцертний та хореографічний зали, конференц-зали, окрім приміщення, де можуть працювати гуртки. Тобто на цьому місці можна відновити роботу Державного підприємства «Артек» швидко та з найменшими затратами.

— Якими б «найменшими» ці витрати не були, фінансування є необхідним. Звідки «Артек» буде отримувати гроші?

— На цей рік кошти вже передбачені бюджетом. Головні надії ми покладаємо на наступний рік. Сподіваємося, що все-таки Державному підприємству «Артек» тимчасово буде передано певні об'єкти державної власності, і ми отримаємо кошти на їхнє утримання, реконструкцію та добудову. Адже «Артек» має відповісти власному статусу й бути дійсно «на висоті». Навіть якщо ми будемо перебувати тут тимчасово, поки триває окупація Криму.

— Коли й скільки дітей зможе відпочити в «Артеку»?

— Ми починаємо з мінімуму. Перший візід передбачає до сотні дітей, і впродовж літа ми хочемо нарощувати потужність, тобто збільшувати кількість дітей, щоб до осені вийти на максимальну заповідність — 800-900 осіб.

До речі, ці перші сто дітей — це діти соціальних категорій, у тому числі переселенці, діти учасників АТО, вони безкоштовно отримають путівки завдяки спонсорам. Перший візід відбувся 14 червня.

Для нас було важливо почати роботу до 16 червня, оскільки в цей день виповнюється 90 років «Артеку». Ми поновили свою роботу, ми відроджуємо «Артек», зберігаємо його традиції, і це є найкращим подарунком до такого славного ювілею.

— Ви говорите так, ніби маєте намір повернутися...

— У нашої команди педагогів, тих, хто залишив Крим, немає жодних сумнівів, що рано чи пізно ми в Крим повернемось. Повернемося у вільний Крим і у вільний «Артек», продовжимо там свою улюблена справу. Щоб усі діти, які приїжджають до нас у Крим, були просто щасливими.

Віталіна НАЗАРОВА
м. Київ

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджено приймаються лише співзасновниками засобів масової інформації або судом), продовжуємо готовувати до друку щотижневі номери газет і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'яtnicі виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. Редакція «КС»

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культу-рологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

